

Srebrna medalja Apimondie, podeljena reviji Slovenski čebelar - Vancouver 1999

APIMONDIA 2003, LJUBLJANA (24-29.8.2003) See you in SLOVENIA

Mednarodni čebelarški kongres Apimondia,
Ljubljana, 24.-29. avgust 2003

letnik CIII - leto 2001

12

SLOVENSKI ČEBELAR

LETO 1873 - ZAČETEK PERIODIČNEGA ČEBELARSKEGA TISKA NA SLOVENSKEM

ISSN 0350-4697

Janez Mihelič: Uspešen nastop slovenskih strokovnjakov in čebelarjev na 33. mednarodnem kongresu Apimondie v Južnoafriški republiki 349

ČEBELARJEVA MESEČNA OPRAVILA

Milan Vajda: Čebelarjeva opravila v nakladnem panju v decembru 354

Stane Plut: Čebelarjeva opravila v AŽ panju v decembru 355

Borut Preinfalk: Veterinarski nasveti za december 356

BOLEZNI ČEBEL

Jože Šnajder: Najnovejša dognanja, ki zagotavljajo učinkovito in varno uporabo oksalne kisline pri zatiranju varoe 357

Ivan Jurkovič: Oksalna kislina 360

Jurij Senegačnik: Čebelji zajedavec varoa vonja z nogami 362

DEJAVNOST KMETIJSKEGA INŠTITUTA

Janez Poklukar: Bakterijski hrušev ožig in čebele 363

PRODAJA ČEBELJIH IZDELKOV

Stane Plut: Tretje ocenjevanje medu v Semiču 365

France Jeras: Bo zlata prelepka pomagala prazniti sode? 369

IZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV

Boštjan: Večmaticno čebelarjenje 371

OBLETNICE

Ludvik Kramberger: Franc Časar iz Plitvice je najstarejši član ČD Peter Dajnko Gornja Radgona 372

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

Janko Prebil: Strokovni izlet čebelarjev Čebelarskega društva Dolomiti Polhov Gradec 374

Avgust Gril: Pomen regionalnega povezovanja čebelarjev 375

V SPOMIN

MALI OGLASI 377

MALI OGLASI 379

Janez Mihelič: A Successful Appearance of Slovene Apiarian Specialists and Apiarists at the 33rd International Apimondia Congress in the Republic of South Africa

THIS MONTH'S WORK FOR BEEKEEPERS

Milan Vajda: Beekeepers Jobs in Multiple-Story Hive in December

Stane Plut: Beekeepers Jobs in AŽ Hives in December

Borut Preinfalk: Veterinary Advice for December

BEE DISEASES

Jože Šnajder: The Latest Findings Which Promise Effective and Safe Application of Oxalic Acid in Varroa Control

Ivan Jurkovič: Oxalic Acid

Jurij Senegačnik: The Bee Parasite Varroa Smells with Its Feet

THE WORK OF THE INSTITUTE OF AGRICULTURE

Janez Poklukar: Pear Blight and the Bees

SALES OF HIVE PRODUCTS

Stane Plut: The Third Appraisal of Honey in Semič

France Jeras: Shall the Golden Quality Label Promote Drawing off Honey?

OUR BEEKEEPERS' EXPERIENCES

Boštjan: Multy-Queen Beekeeping

ANNIVERSARIES

Ludvig Kramberger: Franc Časar from Plitvica Is the Oldest Member of the Peter Dajnko Beekeepers Society in Gornja Radgona

FROM SOCIETY LIFE

Janko Prebil: A Professional Exursion of the Dolomiti Polhov Gradec Beekeepers Society's Beekeepers

Avgust Gril: The Importance of Regional Cooperation of Beekeepers

IN MEMORIAM

SMALL ADVERTISEMENTS

Slovenska čebelarstva delegacija v Durbanu je imela enotna oblačila.

Foto: J. Mihelič

USPEŠEN NASTOP SLOVENSКИH STROKOVNJAKOV IN ČEBELARJEV NA 33. MEDNARODNEM KONGRESU APIMONDIE V JUŽNOAFRIŠKI REPUBLIKI

Janez Mihelič, dipl. univ. biol.

Od 28. oktobra do 3. novembra je bil v Mednarodnem kongresnem centru v Durbanu v Južnoafriški republiki mednarodni čebelarski kongres Apimondie, ki se ga je udeležilo približno tisoč petsto čebelarskih strokovnjakov, spremljevalcev in čebelarjev iz petinpetdesetih držav, članic te organizacije. Ker je Čebelarstva zveza Slovenije članica te organizacije in ker bo kongres Apimondie leta 2003 pri nas, smo se letošnjega kongresa udeležili tudi predstavniki ČZS ter hkrati na čebelarski razstavi, ki je sestavni del kongresa, postavili lepo opremljen razstavni prostor, na katerem smo obiskovalce obširno obveščali o kongresu Apimondie v Ljubljani ter ob tem že sprejemali tudi prijave za udeležbo. Odziv obiskovalcev in število prijav, ki smo jih dobili v Durbanu, kaže, da bo v Ljubljani nekajkrat več udeležencev kongresa, kot jih je bilo letos v Južnoafriški republiki, predvsem pa bo veliko enodnevnih obiskovalcev, ki jih v Durbanu ni bilo, ker iz meni nerazumljivih razlogov organizatorji niso predvideli možnosti enodnevnega obiska kongresa in razstave. Zato si je razstavo ogledalo razmeroma majhno število domačih čebelarjev, študentov in dijakov, ki bi lahko občutno po-

večali njeno obiskanost, česar bi bili zelo veseli predvsem razstavljalci. Zaradi oddaljenosti in delno tudi zaradi dogodkov v ZDA je bila razstava tudi po obsegu nekoliko manjša kot na prejšnjih kongresih Apimondie.

Cudovite barvne slike, ki so zapolnile polovico slovenskega razstavnega prostora, je prispeval pod-

Razstavni prostor ČZS je obiskal tudi predsednik Apimondie g. Asgar Jørgensen.

predsednik ČZS g. Franc Šivic, ki je tudi predsednik organizacijskega odbora kongresa v Ljubljani. Drugo polovico razstavnega prostora smo zapolnili z velikimi barvnimi posterji, ki jih je pripravil in s seboj prinesel predstavnik Cankarjevega doma g. Gorazd Čad, ki je odgovoren za tehnično organizacijo kongresa v Ljubljani. Zelo lične barvne plakate, za katere je bilo veliko zanimanja, je prispeval Čebelarški muzej iz Radovljice. Obiskovalcem smo ponudili približno tri tisoč zložen v štirih jezikih z informacijami o kongresu, zloženke s turističnimi informacijami o Sloveniji, o Čebelarškem muzeju v Radovljici in druge ter stenske reklamne plakate o kongresu, ki so jih udeleženci kar razgrabili.

Cankarjev dom je za slovensko delegacijo pripravil majice in kape z znakom kongresa, prav te pa so v veliki meri prispevale k naši prepoznavnosti in s tem k večjemu uspehu naše delegacije na kongresu. Obiskovalci razstave so se zelo zanimali tudi za te kape in majice in številni bi jih želeli odnesti domov, a jih žal nismo imeli. Razstavni prostor so nam, kot je že v navadi, organizatorji ponudili brezplačno, morali pa smo doplačati za vsako malenkost, ki smo jo še potrebovali. Sredstva za del stroškov potovanja delegacije ČZS v Durban v višini milijon tolarjev nam je za ta namen dodelilo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, za kar se lepo zahvaljujemo, razliko pa je začasno plačala Čebelarška zveza. Po kongresu bodo vložena sredstva zvezi vrnjena in bodo bremenila dohodek kongresa. Nekaj dni bivanja v Južnoafriški republiki pred kongresom smo si člani delegacije plačali sami. Po izplačilu obveznega dela dohodka Apimondii, kot to določa posebna pogodba med ČZS in Apimondio, ki smo jo po napornih pogajanjih podpisali ob robu kongresa v Durbanu, pa si bosta ČZS in Cankarjev dom na podlagi že prej sklenjene pogodbe čisti dohodek razdelila na polovico. Pri porabi sredstev za pripravo kongresa smo tako v ČZS kakor tudi v Cankarjevem domu zelo varčni, saj smo predvideli tolikšne stroške, kot da bo udeležencev kongresa samo tisoč. To se sicer lahko zgodi le v izjemnem primeru. Za vsak primer, če se zgodi kaj nepredvidljivega, kar lahko zmanjša število udeležencev kongresa, kot se je to zgodilo v Južnoafriški republiki – zaradi terorističnih napadov v ZDA je namreč udeležbo odpovedalo več kot šeststo udeležencev – pa organizatorji kongrese zavarujejo pri zavarovalnicah, in to bomo storili tudi v Ljubljani. Te in tudi druge izkušnje, ki smo jih pridobili na kongresu v Durbanu, so za nas prav gotovo zelo koristne.

Da je bil nastop slovenske delegacije in tudi slovenskih čebelarjev v Durbanu zelo uspešen, potrjujejo tudi tri medalje – ena zlata in dve bronasti –, ki smo jih tokrat prejeli na tekmovanju. Zlato medaljo je za svoje čudovite fotografije čebel v zraku in različnih cvetov prejel Franc Šivic, to pa je zelo veliko priznanje tako zanj kot za slovensko čebelarstvo. Ga. Marija Mlaker, znana mentorica čebelarstva

krožka OŠ Pesnica, je za svoj učbenik Čebela se predstavi prejela bronasto medaljo v skupini didaktičnih knjig. Čeprav se kongresa ni udeležila, je lahko tekmovala, ker nova tekmovalna pravila omogočajo, da lahko ob plačilu posebne takse na tekmovanju sodelujejo tudi tisti, ki se kongresa ne udeležujejo, kar doslej ni bilo mogoče. Drugo bronasto medaljo je v skupini novih izdelkov prejel Franci Marolt, prav tako znani mentor mladih čebelarjev, in to za posebne sveče, ki so mu jih delno pomagale izdelati tudi čebele. Lahko smo veseli, da smo čebelarji iz tako majhne države pobrali več medalj kot številne veliko večje države z veliko večjim številom čebelarjev.

Nekateri naši čebelarški strokovnjaki so za letošnji kongres pripravili poročila o svojih najnovejših raziskavah in jih na njem tudi predstavili. Tako sta imela svoja referata dr. Aleš Gregorc z Veterinarske fakultete in dr. Janez Poklukar s Kmetijskega inštituta Slovenije. O vsebini njunih referatov in tudi drugih (vseh je bilo skoraj dvesto petdeset) bosta oba poročala v prihodnjih številkih revije. Tudi čebelarški mojster Franci Marolt je bil na kongresu zelo dejaven: pripravil je poster o dejavnosti čebelarških krožkov v Sloveniji, sodeloval je na tekmovanju in obiskovalcem razdelil dvatisoč slovenskih kovancev po petdeset stotinov z vgravirano čebelo.

Kongresa v Durbanu se je udeležila tudi skupina petintridesetih čebelarjev iz vse Slovenije. Njihovo potovanje je organizirala agencija Aritours iz Maribora, v Durbanu pa so si ogledali čebelarstvo razstavo. Žal smo se morali z organizatorji precej časa dogovarjati, da so jim za primerno ceno sploh omogočili ogled razstave, podobno pa se je dogajalo tudi nekaterim skupinam iz Nemčije in Švice. Z organizacijo izleta in obiskom v Južnoafriški republiki smo bili zelo zadovoljni, saj smo videli zelo zanimivo deželo, ki ima še velike možnosti za razvoj čebelarstva, v opremljenosti pa še zaostaja za najbolj naprednimi čebelarstvi državami v Evropi. Ima tudi izjemne možnosti za razvoj poljedelstva, te pa že dokaj dobro izkorišča.

Otvoritvena slovesnost v nedeljo, 28. oktobra, je bila zelo zanimiva, saj so ob spremljavi bobnov nastopile različne plesne skupine, ki so prikazale razvoj plesa in glasbe v Južnoafriški republiki, predvsem v vzhodnem delu te velike države, v kateri živi skoraj petdeset milijonov ljudi. Vse navzoče so pozdravili predsednik kongresa prof. Robin Crewe, južnoafriški minister za kmetijstvo Thoko Didiza in predsednik Apimondie, Danec Asgar Jørgensen. Po otvoritvi je bil spoznavni večer in na njem so se domačini izkazali kot dobri gostitelji.

Že naslednji dan so po vnaprej določenem razporedu potekala predavanja po komisijah. Sočasno so v ločenih dvoranhah delale tri komisije, tako da so si obiskovalci izbrali tisto, katere vsebina jih je najbolj pritegnila. Zasedale so komisije za apiterapijo, biologijo čebel, bolezni čebel, čebelarstvo ekonomijo,

čebelarjenje v nerazvitih deželah, čebelarstvo tehnologijo in opremo ter za opravešanje in medovite rastline. Zasedanja so vodili predsedniki komisij Apimondie. Člani uradne delegacije žal nismo mogli spremljati dela komisij, saj smo morali zadovoljiti radovednost množice obiskovalcev na našem razstavnem prostoru. Seveda številni sploh niso vedeli, kje leži Slovenija, še manj pa, kako lahko pripotujejo v našo državo. Zato nam je zelo koristil zemljevid Evrope na enem od posterjev. Vsem razstavljalcem smo razdelili posebne mape z vsemi pogoji za sodelovanje na razstavi v Ljubljani in pogoji za sponzoriranje. Vsi so izjavljali, da pridejo na razstavo v Ljubljano in da bodo razstavljali v veliko večjem obsegu kot v Durbanu.

Nekaj referatov so udeleženci pripravili v obliki posterjev, vendar je bilo teh veliko manj kot na kongresu v Kanadi. Zanimivi so bili predvsem tisti, ki so obravnavali raziskave varoe.

Izbira spominkov, ki jih rada kupuje večina udeležencev, je bila izjemno pičila, zaradi česar so bili številni obiskovalci razočarani.

Tudi eksponatov, prijavljenih za tekmovanje, je bilo nekoliko manj kot v Kanadi, kljub temu pa je bilo nekaj zelo dobrih in zanimivih, predvsem ti pa so tudi dobili nagrade. O dobitnikih naših treh medalj sem že pisal, vsi trije si zaslužijo iskrene čestitke, nagrade pa bodo spodbuda za nadaljnje delo v čebelarstvu. Omenim naj tudi, da je zlato medaljo za čebelarstvo in inovacije dobil oddelek za čebelarstvo za grebške univerze, ki ga vodi dr. Nikola Kezić. V sodelovanju s podjetjem Multiboks, d.o.o., iz Zagreba je razvil plastičen zabojček za prevoz rojev. Preostali dobitniki zlatih medalj pa so: za nove čebelje izdelke Miguel Farioli iz Argentine, za promocijski material in embalažo podjetje Tentorium iz Rusije, za filme, videofilme in diapozitive Donat Walfenberger iz Nemčije, za učne pripomočke Warc Stephan iz Avstrije, za knjige za mlade Peter Fischer iz Švice, za druge knjige Janus Kosziewalnikov, za časopise Apitalia, ki jo izdaja Čebelarstva zveza Italije, in za domačo spletno stran Raymond Chamberline iz Anglije.

Na razstavi so se izkazali tamkajšnji čebelarji, saj so pripravili zelo zanimivo degustacijo domačih medov in prodajo ter zgodovinski prikaz razvoja čebel in čebelarstva v Afriki. Degustacijo so vodili čebelarji prostovoljci, za poskušino pa so pripravili več kot sto različnih vrst medu. Največje zanimanje je bilo za med zdravilne rastline Aloa vera, ki je zelo okusen in tudi zdravilen. Številni so ga kupili in ga odnesli domov. Strokovnih izletov, ki jih po navadi organizirajo na vsakem kongresu, žal tokrat ni bilo, pripravili pa so sprejem pri županu mesta Durban. Ta je obiskovalce nagovoril na plaži pod velikim šotom, za katerim se ob obali vije črta modernih hotelov za turiste, ki se kopajo v vedno razburkanem in toplem Indijskem oceanu.

Na sklepni slovesnosti po skupščini Apimondie

zadnji dan kongresa so najprej izvolili državo, ki bo kongres Apimondie pripravila leta 2005. Konkurrirale so štiri države, in sicer Argentina, Avstralija, Irska in Malezija. Po razburljivem glasovanju in predstavitev kandidatke je zmaga Irska, tako da bo kongres leta 2005 v Dublinu.

Sledila je izročitev zastave Apimondie prihodnjemu organizatorju kongresa. Tako je predsednik kongresa v Južnoafriški republiki izročil zastavo predsedniku ČZS Lojzetu Peterletu in predsedniku organizacijskega odbora kongresa Francu Šivicu. Predsednik ČZS Lojze Peterle je nato vse navzoče povabil na kongres v Ljubljano ter jim zagotovil prijetno bivanje v Sloveniji in odlično organizacijo kongresa Apimondie v Ljubljani leta 2003. Da bi jim prikazal delček Slovenije, je na orlice zaigral slovensko polko, navzoči pa so ga pozdravili z burnim aplavzom.

Po izročitvi zastave je sledila zahvala predsednika Apimondie Asgerja Jørgensena vsem, ki so pripravljali letošnji kongres, predvsem organizatorjem iz Južnoafriške republike, znanstvenikom in vodjem komisij, razstavljalcem ter vsem preostalim delegatom in udeležencem, ki so pripomogli k uspešnemu delu kongresa. Potem je prebral resolucijo kongresa.

Delegati so nato izglasovali popravke statuta Apimondie, sledila pa je podelitev medalj najboljšim na tekmovanju.

Na koncu so države udeleženke predsednika Apimondie še obdarovale, kot je to že tradicionalna navada ob sklepih kongresov Mednarodne čebelarstva organizacije. Delegati so v pogovorih z nami izražali željo, da bi narodom, ki na kongresu nimajo uradnega jezika, namenili po en dan, v okviru katerega bi jim omogočili spremljanje kongresa z navadnim in ne s simultanim prevajanjem.

Udeleženci so se nato razšli z željo po vnovičnem snidenju čez dve leti na kongresu v Ljubljani. Zadovaljni smo odhajali tudi Slovenci, saj smo svoje delo opravili dobro, zato ni bilo udeleženca kongresa, ki ne bi vedel, da bo prihodnji kongres Apimondie v Ljubljani.

Franci Marolt je v kategoriji novi izdelki osvojil bronasto medaljo za sveče iz satja.

Foto: J. Mihelič

Franci Šivic prejema zlato medaljo za najboljše fotografije o čebelah in cvetju.

Foto: J. Mihelič

Knjiga »Čebela se predstavi«, avtorice Marije Mlake je v močni konkurenci osvojila bronasto medaljo.

Foto: J. Mihelič

Zlato medaljo za fotografijo je osvojil podpredsednik ČZS Franc Šivic.

Foto: J. Mihelič

ONDIA 2003, LJUBLJANA (24–29.8.2003)

Predsednik ČZS g. Lojze Peterle in predstavnica čebelarjev iz Južne Koreje na razstavnem prostoru.

Foto: J. Mihelič

Južnoafriški čebelarji so pripravili zanimivo degustacijo njihovih medov. Veliko zanimanja so obiskovalci pokazali za med Aloe verre in evkaliptusa.

Foto: J. Mihelič

Čebelarji in organizatorji iz Južne Afrike so se pokazali kot dobri gostitelji.

Foto: J. Mihelič

PROSTOVOLJNI PRISPEVKI za ČebelarSKI center Slovenije

V delovnih akcijah so sodelovali čebelarji s prostovoljnim delom: ČD Borovnica po 6 ur – Anton Rahne, Anton Osterc, Jozo Djurdjevič, Bogdan Jereb in Rudolf Cerk; ČD Dolsko po 5 ur – Ivo Mlakar, Marjan Jemec, Janez Babnik, Aleš Suštar in Milan Runtas 9 ur; ČD Lukovica – izdelava stopnic/delovne ure: Jaka Jeretina 46, Franc Prelovšek 20, Miro Hribar 42, Niko Urbanija 32, Anton Cirer 36, Franc Peterka 12, Miha Urbanija 30, Alojz Cirar 12, Franc Hribar 24 in Albin Zajc 36 ur; polaganje robnikov – Anton Cirer 50 ur, Joži Cirer 10, Miro Hribar 10, Stane Pšajd 5, Franc Prelovšek 10, Niko Urbanija 10, Miha Urbanija 4, Franc Pe-

terka 18, Franciška Peterka 18, Slavi Kočar 10, Albin Zajc 10, Anton Razpotnik 5, Franc Cerar 8 ur; v delovnih akcijah – Cirer Anton 10 ur, Niko Urbanija 1, Franc Prelovšek 7, Janez Poznič 7, Franc Hribar 7, Alojz Cerar 8, Jože Kos 30, Franc Peterka 15, Franciška Peterka 5, Stane Pšajd 8, Albin Zajc 9, Terezija Zajc 6, Slavi Kočar 6, Jože Cirer 6, Stane Jemec 6, Marija Beljec in Tone Narat 8 ur; urejanje okolice čebelnjaka – Anton Cirer 24 ur, Jaka Jeretina 16, Joži Cirer 6, Slavi Kočar 2, Franciška Peterka 6, Franc Peterka 20, Marija Blejec 8, Franc Prelovšek 8, Niko Urbanija 24, Alojz Cerar 12, Stane Hribar 8, Jože Vilar 8, Anton Razpotnik 8, Dušan Hribar 8, Matic Hribar 8, Jože Kos 8, Stane Jemec 2, Albin Zajc 16, Terezija Zajc 2, Stane Pšajd 8, Franci Koncilija 8, Sonja Urbanija 4, Dušan Cerar 12 in Heno Omahna 5 ur.

V korist ČČS so se odpovedali potnim stroškom in avtorskim honorarjem: Stane Plut 12.000 SIT, Jože Matavž 6.000 SIT, Janko Božnar 6.000 SIT, Ivan Jurkovič 8.000 SIT, Mihael Kamplet 5.000 SIT, Franc Matičič 4.000 SIT, Lara Lipnik 2.000 SIT, Anton Pogačnik 6.000 SIT, Vojko Čeligoj 7.000 SIT, Norbert Jedlovčnik 3.000 SIT, Jožef Herman 4.000 SIT, Janez Mihelič 11.000 SIT, Vlado Pušnik 2.000 SIT, Milan Runtas 2.000 SIT, Marjan Debelak 23.240 SIT, Janez Poklukar 1.000 SIT, Mira Jenko - Rogelj 6.000 SIT, Milan Meglič 4.000 SIT, Jurij Senegačnik 24.240 SIT, Franci Marolt 2.960 SIT, Franc Šivic 13.000 SIT, Franc Grajzar 3.040 SIT, Milan Vajda 6.000 SIT, Anton Rems 1.620 SIT, Franc Jeras 1.620 SIT.

ČebelarSKA društva so prispevala: ČD Mengeš 344.610 SIT, ČD Dolsko 10.000 SIT, ČZ Murska Sobota 100.000 SIT, ČD Selnica ob Dravi 30.000 SIT, ČD Tacen 50.000 SIT, ČD Veržej 10.000 SIT, ČD Železniki 36.000 SIT, ČD Moravske Toplice 10.000 SIT.

Posamezni čebelarji pa so prispevali: Alojz Fabčič, Ajdovščina 3.200 SIT, Marjan Lapanja, Cerkno 5.000 SIT, Štefan Rožič, Gorje 10.000 SIT, Zorko Šabec, Ilirska Bistrica 3.200 SIT, Franc Čehovin, Koper 5.000 SIT, Renato Starc, Koper 3.200 SIT, Tine Bozja, Ljubljana 5.500 SIT, Slavko Ružič, Nova Gorica 3.200 SIT, Vladimir Jenček, Pivka 3.200 SIT, Danijel Šavli, Sežana 3.200 SIT, Petra Podgoršek, Skaručna 3.200 SIT; ČD Veržej – Alojz Novak 5.000 SIT in po 1.000 SIT Jože Šoštarčič, Stanko Ciglar, Mihael Fras, Franc Jureš, Franc Kosi, Milan Seršen in Jože Vohar.

POZIV ČEBELARJEM VODSTVOM IN BLAGAJNIKOM ČEBELARSKIH DRUŠTEV ZA ZBIRANJE PROSTOVOLJNIH PRISPEVKOV ZA ČEBELARSKI CENTER SLOVENIJE – BRDO PRI LUKOVICI

Gradbeni odbor Čebelarskega centra Slovenije in upravni odbor Čebelarske zveze Slovenije prosita čebelarje, da prispevajo po svojih zmogljivostih, vodstva društev pa, da na občini zbiri in ob drugih priložnostih obvestijo člane o nujnosti nadaljevanja zbiranja prostovoljnih prispevkov za dokončno zgraditev Čebelarskega centra Slovenije na Brdu pri Lukovici. Prostovoljni prispevki bodo ovrednoteni po Pravilniku, ki je bil objavljen v Slovenskem čebelarju, št. 9/2000, str. 239–240, imena vseh darovalcev pa bomo objavili v Slovenskem čebelarju. Za prihodnje leto načrtujemo odprtje Čebelarskega centra, zato za uresničitev cilja vseh slovenskih čebelarjev še toliko bolj potrebujemo finančna sredstva.

Blagajnike društev prosimo, da ob pobiranju članarine za leto 2002, poberejo tudi prostovoljne prispevke za ČebelarSKI center.

ČebelarSKO društvo, ki bo v posameznem letu povprečno na člana prispevalo največ denarnih sredstev, bo ob koncu leta razglašeno za najuspešnejše društvo. Prejelo bo posebno priznanje, poleg tega pa bo zapisano tudi na spominski plošči darovalcev v Čebelarskem centru Slovenije. Posebno priznanje bo prejelo tisto društvo, ki bo do odprtja centra zbralo največji skupni denarni prispevek.

Gradbeni odbor se že vnaprej zahvaljuje vsem društvom, ki bodo organizirala zbiranje prostovoljnih prispevkov, še posebej pa blagajnikom društev in družen.

ČebelarSKI center Slovenije bo center vseh slovenskih čebelarjev, zato prispevajo vsi!

**Gradbeni in upravni odbor ČZS,
Vlado Pušnik in Lojze Peterle**

čebelarjeva mesečna opravila

ČEBELARJEVA OPRAVILA V NAKLADNEM PANJU V DECEMBRU

Milan Vajda, čebelarški mojster – Metlika

December in tudi še prihodnja dva meseca so za čebele čas počitka. V teh mesecih po navadi ni izletnih dni, in kolikor bolj mrzli so dnevi, toliko bolj se čebelje družine stiskajo v gručo, da bi preživele zimo. Tako stisnjena družina pa se kljub nizki temperaturi stalno giblje, odvisno od spreminjanja temperature.

Tudi najnižje temperature čebelar ne škodijo. V obdobju mirovanja čebeljih družin moramo paziti, da pri stojišču vlada mir. Čebeljih družin ne smejo motiti različni čebelji zajedavci (miši, rovkve ipd.). V neposredni bližini stojišč nakladnih panjev ne smemo povzročati hrupa in drugega ropota, ki bi po nepotrebnem vznemirjal čebeljo družino. Znano je, da lahko prav prevelik ropot in treslaji okrog stojišča kljub zadostni hrani in zdravi čebelji družini povzročijo njen propad.

V tem obdobju matica skoraj ne zalega več. Zunanje temperature se počasi spuščajo pod 0 °C. Zdaj je primeren čas, da zapažimo čebelje družine, pri tem pa moramo paziti na primernem material. Najbolj se obnesejo časopisni papir, slama in drugi naravni materiali. Čebel nikakor ne smemo odevati z ne dovolj poroznimi materiali, saj čebelja družina tudi pozimi pri nizkih temperaturah potrebuje svež zrak. Pri tem velja poudariti, da je pomembnejša kakovost kakor količina materiala za zapaženje.

Ko čebelje družine skrbno zapažimo, te potrebujejo samo še mir. Tako zazimljene čebelje družine v miru preživijo še tako hudo zimo, vse tja do prvih znanilcev pomladi, ko bodo znova začele izletavati. Kljub vsemu pa vendarle priporočam, da vsak čebelar enkrat na teden obišče svoja stojišča in ugotovi, kakšno je stanje v njihovi okolici.

Praviloma vsak umni čebelar pozimi ne odpira panjev in ne vznemirja čebeljih družin. Zato stanje čebelje družine preverimo z gumijasto cevjo ali s slušalko na žrelu panja. Če čebelar ugotovi nenormalno šumenje čebel ali če v panju ni nobenega šumenja, je to znak, da se v čebelji družini dogaja nekaj nenavadnega. Možnosti je več: lahko je v panju miš ali rovkva, lahko je odmrla matica ali pa v družini vlada lakota. V tem primeru v prvih toplejših dnevih takšno čebeljo družino pregledamo in primerno ukrepamo.

Po izročilu Antona Janše velja, da je zima za čebele

lebe obdobje počitka, zato se po tem ravnamo celotno zimsko obdobje in čebele opazujemo bolj od daleč. Naša naloga je preprečiti, da bi čebele motili vplivi iz okolja, prav tako pa jih ne smemo motiti čebelarji sami s svojim nepotrebnimi ukrepi.

Z decembrskimi navodili končujem svoje pisanje za to leto čebelarjenja v nakladnem panju. Prepričan sem, da si je vsak čebelar nabral nekaj novih izkušenj pri svojih opravilih in obogatil svoje čebelarsko znanje. Čebelarji začetniki in tudi čebelarji z dolgoletno prakso pridobivajo svoje znanje na zelo različne načine. Vsaka čebelarska letina nam prinese nova spoznanja, probleme in uspehe. Pri vsem tem moramo spremljati vsa dogajanja, jih praktično in teoretično obdelati ter trezno izbrati pravi ukrep. Skoraj v vseh mesečnih navodilih sem poudarjal, da je temelj uspešnega čebelarjenja zlasti znanje. V mislih imam predvsem teoretično znanje o življenju in razvoju čebel, seveda pa tudi praktični vidik čebelarjenja.

Zimski čas je primeren za opravljanje vseh drugih opravil stran od čebeljega panja oz. čebelje družine. Predvsem mladim čebelarjem priporočam, da si v tem obdobju pripravijo vse, kar bodo spomladi potrebovali za uspešno delo.

Noben čebelar tudi nikakor ne bi smel pozabiti, da je to obdobje idealno za prebiranje strokovne čebelarske literature in obiske čebelarskih predavanj, saj se na ta način strokovno pripravljamo, da bo naše delo v prihodnjem letu še boljše.

Vsak dober čebelar temeljito analizira svoje čebelarjenje v minulem letu in se po teh ugotovitvah v prihodnje tudi ravna. Ne smemo si domišljati, da na področju čebelarjenja vemo vse. Ugotoviti moramo, ali smo za svoje neuspehe krivi sami ali so ti posledica drugih objektivnih razlogov (slaba letina, pašne razmere, vremenske razmere ipd.). Če ugotovimo objektivne slabosti, jih skušajmo odpraviti ali preprosto prezreti, nikakor pa ne smemo obupati.

V zimskih mesecih se čebelarji v svojih čebelarskih društvih srečujejo na različnih sestankih in predavanjih. Sedmi december je tudi dan čebelarjev. Na ta dan goduje sv. Ambrož, zaščitnik čebelarjev. Legenda pripoveduje, da je sv. Ambrož kot dojenček ležal v zibelki na domačem dvorišču. Njegov oče je bil rimski velikaš in tudi čebelar. Nenadoma prileti roj čebel in se se usede na glavo spečega otroka. Služkinja, ki je čuvala otroka, je začela kričati in klicati na pomoč. Takoj je pritekel oče in ukazal, naj pusti

jo otroka pri miru in naj ne odganjajo čebel. Kmalu se je roj dvignil in odletel. Otroka ni picila niti ena čebela. Po tem dogodku je oče dal otroku ime Ambrozij. Ambrozija je sicer grška beseda za mano, ki naj bi bila po grški mitologiji hrana bogov, daje pa jim večno mladost in nesmrtnost. Ko je Ambrozij odrasel, je postal slaven vojskovodja. Živel je od leta 340 do 397 po Kr. Kmalu je postal konzul Ligu-rije. Leta 374 je bil izvoljen za nadškofa v Milanu. Bil je tudi velik pesnik in glasbenik. Za tiste čase je bil Ambrozij zelo napreden mož. Moderniziral je cerkvene obrede in posodobil kult cerkve za praktično versko življenje. Njegove norme veljajo v cerkvi še dandanes, imenujejo pa se milanski ambrozijizem. Po smrti je bil Ambrozij razglašen za svetnika, čebelarji pa so ga vzeli za svojega zaščitnika.

Pred nami je še nekaj dni tega leta. V teh dneh bo veliko čebelarjskih srečanj in na njih si bomo čebelarji izrazili veliko dobrih želja za uspešno čebelarjenje v prihodnjem letu. Prav tako bo v soboto, 8. decembra, v organizaciji Akademskega čebelar-skega društva in Čebelarke Zveze Slovenije v graš-čini v Polhovem Gradcu tradicionalni Ambrožev ples. Na njem bomo med drugim kulturnim programom izvolili tudi novo čebelarjsko kraljico.

Ob koncu pisanja letošnjih mesečnih navodil

želim vsem bralcem Slovenskega čebelarja veliko uspehov pri čebelarjenju ter veliko sreče in zadovolj-stva v letu 2002.

Ustoličenje prve čebelarjske kraljice na Amroževem ple- su; krono ji je izročil nekdanji minister za kmetijstvo g. Ciril Smkolj.

ČEBELARJEVA OPRAVILA V AŽ PANJU V DECEMBRU

Stane Plut – Semič

Decembra se začne koledar- ska zima, zato najprej poglej- mo, kakšno vreme je bilo v tem mesecu od leta 1961– 1990 v Novem mestu. Pov- prečna najvišja dnevna tempe- ratura je bila v tem mese- cu 3,5 °C, povprečna najnižja dnevna temperatura pa –2,9 °C. Absolutna izmerjena najviš- ja temperatura v tem obdobju je bila 19,5 °C, ab- solutna najnižja pa –20,4 °C. povprečno skoraj 23 dni je bila decembra temperatura 0 °C ali nižja, si- cer pa je povprečno trajanje sončnega obsevanja v tem obdobju najmanjše v letu in doseže komaj 60 ur (vir HMZS).

Vreme se v tem mesecu lahko obrne tako ali dru- gače, kar je seveda odvisno tudi od tega, v kate- rem delu države živimo. Skoraj vsako leto pa je kak- šen dan tako tople, da se čebele lahko spreletijo in očistijo. Bodimo pozorni na vremensko napoved in takšen dan izrabimo za zimsko zatiranje varoe z ae- rosolom, če dvomimo o dosednji učinkovitosti zati- ranja. Takšno zatiranje je lahko zelo učinkovito, saj v družinah ne bi smelo biti več zalege. Konec okto- bra, ko nastaja tole pisanje, je vreme nenavadno le- po in toplo. Pri zadnjem stikanju po panjih smo lah-

ko opazili, da so nekatere matice že povsem pre- nehale zalegati, nekatere pa imajo zalege v veliko- sti dlani še največ na treh satih. Od tega so vsaj na enem satu še odkrita zalega in jajčeca. Če bo nastopil hujši mrz, bodo čebele to zalego uničile, sicer pa se bo izlegla.

Tisti, ki doslej niso bili preveč zaskrbljeni, da bi čebele zeblo, bodo v tem mesecu dokončno zazimi- li družine. Kako to naredimo, sem opisal že v prejš- nji številki Slovenskega čebelarja. Sicer v čebelnja- ku nimamo kaj početi, čebele pustimo pri miru in jih ne vznemirjamo po nepotrebnem. To ne pome- ni, da ne smemo stopiti v čebelnjak, le rogoviliti ne smemo v njem in njegovi okolici, saj to tako moti čebele, da zapuščajo zimsko gručo, zunaj nje pa otrpnejo in odmrejo. Če smo čebele dovolj zgodaj oskrbeli z dovolj zdrave zimske zaloge hrane in zatr- li varoo, nas ne sme skrbeti, da te ne bi žive doča- kale pomladi. Pri čebelnjaku ne nameščamo krmil- nic za ptice, saj jih s tem le privabljam v bližino čebelnjaka. Ko bo zmanjkalo hrane v krmilnici, bo- do ptice začele stikati po bradah panjev in motiti če- bele. Krmilnice zato postavimo nekoliko bolj stran in jih redno oskrbujemo, da bomo ptice usmerili stran od naših panjev.

Čaka pa nas še eno pomembno opravilo. V zim- skih mesecih je dovolj časa, da ga nekaj lahko na-

K aktivnostim čebelarjev spada tudi promocija slovenskega medu. Na sliki je komisija pri ocenjevanju medu v Semiču.

menimo izobraževanju in delu v društvu, seveda pa ne smemo pozabiti na prodajo tržnih presežkov čebeljih pridelkov. V tem mesecu bodo šli prav dobro v promet, saj se bodo začeli prehladi in podobne nevšečnosti z zdravjem, ki jih lajšamo prav s čebeljimi pridelki. Seveda ne pozabimo povedati porabnikom, da ostane organizem ob pravočasnem in rednem uživanju čebeljih pridelkov v stalni kondiciji, na ta način pa se lahko izognemo različnim virozam in prehladom.

Zdaj je tudi čas, da potegnemo črto pod naše letošnje čebelarjenje. Preglejmo zapiske in sami ugotovimo, kje smo ga lomili in kaj se je obneslo pri

posegih. Katere družine so bile boljše in zakaj so bile boljše: ali zaradi naših pravočasnih posegov ali pa imajo boljše lastnosti od preostalih. Morda bomo od takšne družine pobirali vzrejni material v prihodnjem letu. Ugotovimo tudi, kako se nam je ekonomsko izteklo leto in kaj bi bilo treba storiti, da bi bilo bolje itd. Vsekakor pa se bomo morali sprijazniti s tem, da bomo z manj vloženega dela pridelali več medu in drugih čebeljih pridelkov. Le tako bomo lahko ostali konkurenčni na trgu, sicer nas bodo prehiteli čebelarji iz dežel, v katerih so letni donosi veliko večji, stroški na panj pa manjši. To sicer za ljubiteljske čebelarje z majhnim številom panjev ni tako pomembno, saj med razdelijo med sosede in prijatelje, za vse druge pa bo to zelo pomembno, če bodo hoteli ohraniti svoja čebelarstva.

Tako se je izteklo moje letošnje »modrovanje«, upam, da ste le našli kaj koristnega zase. Resda je bilo leto dokaj nenavadno. Medeno bero sta krojili zmrzal in suša, tako da v nekaterih delih države skoraj ni bilo nič medu, drugod pa so spet lahko zelo zadovoljni. Posebna značilnost tega leta je bila izjemna rojivost čebeljih družin. Odpovedali so po večini vsi protirojilni ukrepi. Če je ta pojav zmanjšal medeno bero, je pa po drugi strani oživil čebelnjake, kar pa tudi ni slabo.

Zdaj pa bodi res dovolj. Če vam moje pisanje ni bilo všeč, vas bo v januarjski številki odrešil nov pišec mesečnih navodil. In ne nazadnje: vam, vašim najbližjim in seveda vašim varovankam želim vse najboljše v prihajajočem letu. Želim vam tudi, da bi bilo prihodnje leto bolj medeno in da bi vam seveda čim več medenega pridelka iz shramb priteklo v žep.

VETERINARSKI NASVETI V DECEMBRU

ZIMSKO ZATIRANJE VAROE

Borut Preinfalk, dr. vet. med. – Veterinarski zavod Slovenije

Kot vemo, je razmnoževalni krog varoe podoben čebeljemu. Varoa za svoje razmnoževanje nujno potrebuje čebeljo ali trotovsko zalego, saj se jajčeca in ličinke varoe lahko razvijejo samo v pokriti čebelji zalegi. Če v panju ni na voljo odkrite čebelje zalege, se varoa preneha razmnoževati. Tako stanje nastane pozno jeseni, ko matica preneha zalegati, zato novembra in decembra v družinah navadno ni zalege. Varoa, ki je v teh mesecih v panju, lahko preživi do pojava nove zalege samo tako, da se naseli na odraslih čebelah, ki jim občasno sesa hemolimfo. To dejstvo lahko s pridom izrabimo in družine v tem obdobju očistimo večine zimskih varoj, jih tako razbremenimo ter jim omogočimo boljši spomladanski razvoj. Po dosedanjih izkušnjah naj bi v panju brez škode za čebele prezimilo največ 40 varoj. V takem primeru varoj ni treba zatirati do prihodnjega poletja, pravzaprav do konca koštanjeve paše.

Metod zimskega zatiranja je več. **Kemično zatira-**

nje opravimo z vodnim aerosolom, ki vsebuje **hemo-var**. Zunanja temperatura naj bo 5–7 °C. Aerosol s posebnim nastavkom in kompresorjem razpršimo pri spodnjem žrelu panja. Teden dni po zatiranju naredimo še test naravnega odpada varoe in s tem preverimo morebitno rezistenco. Če ugotovimo, da hemo-var ne učinkuje več, moramo o tem obvestiti območnega veterinarja, specialista za zdravstveno varstvo čebel. Za to metodo ni potrebna posebna priprava panja, je pa nujna osebna zaščita izvajalca z zaščitno masko in rokavicami.

Drugo kemično sredstvo je **perizin**. Tega v določenem razmerju primešamo sladkorni raztopini in jo pokapamo po čebelah. Stekleničko perizina pomešamo s pol litra vode, v kateri je raztopljenega 150 g sladkorja. Doza je 5 ml na polno zasedeno ulico. Raztopina mora biti segreta na 35 °C. Pri delu uporabljamo zaščitne rokavice.

Od **alternativnih metod** pozimi uporabljamo mleč-

no ali oksalno kislino. Za približno deset panjev potrebujemo 19,5 g oksalne kisline (kristala), 150 g sladkorja in 300 ml vode. Najprej zmešamo kristale oksalne kisline in vode, nato pa dodamo še sladkor in vse dobro premešamo. Voda mora biti segreta na 35–37 °C. V vsako zasedeno ulico z injekcijsko brizgo nakapamo 5 ml. **V zimskem času lahko oksalno kislino uporabimo samo enkrat!** Pri delu je obvezna uporaba zaščitnih rokavic in čebelarkega klobuka! Pripravljeno imejmo tudi čisto vodo za izpiranje kože, če bi se nam kislina po nesreči polila po rokah. Za vsa sredstva, ki jih uporabljamo pri zatiranju varoe, velja, da moramo ostanke teh snovi neškodljivo uničiti.

Za vse metode kaparja moramo panje pripraviti že jeseni, ko čebele še izletavajo. Tako očistimo

okenca propolisa, ostrgamo sate prizidkov in očistimo matično rešetko. Vse to moramo storiti zato, da pozimi ob zatiranju čim manj vznemirjamo čebele. Za vnos zdravil v panj uporabljamo plastično injekcijsko brizgo, najprimernejša je tista s prostornino 30 ml, po potrebi pa uporabimo še plastično prevleko za umetno osemenjevanje govedí. Na ta način dosežemo vse dele med ulicami prav do prednje stene. Plastične prevleke dobite na veterinarskih postajah oziroma pri veterinarjih, ki se ukvarjajo z umetnim osemenjevanjem govedí. S to pripravo si pomagamo, če je v medišču tudi pozimi satje, če pa je medišče pozimi prazno, čebele lahko pokapamo samo z brizgo kar skozi matično rešetko. Pred zatiranjem varoj obvezno položimo na dno panja testne mreže, saj bomo le tako ugotovili uspešnost zatiranja oz. napadenost družine z varoo.

Bolezni čebel

NAJNOVEJŠA DOGNANJA, KI ZAGOTAVLJAJO UČINKOVITO IN VARNO UPORABO OKSALNE KISLINE PRI ZATIRANJU VAROE

Povzeto po: G. Liebig, K. Tappel, »Traufeln, Spruhen, oder Verdampfen«, Deutsches Bienen Journal, 10/2001

Jože Šnajder

Uvod

Čebelarji se že več let zavedamo, da varoze čebel za zdaj ne moremo izkoreniniti, ampak jo z različnimi ukrepi lahko le omejujemo na še sprejemljivo število, ki jo čebelja družina lahko prenese brez večje škode. V čebelarstvu so se razširile številne metode zatiranja varoe, vendar so bile doslej samo nekatere natančno preverjene. Poleg tega v strokovni literaturi večkrat najdemo tudi različne napotke za uporabo iste metode. V takih razmerah je izbira najustreznejše metode za marsikateriga čebelarja težavna ali celo nemogoča. Podobne razmere so bile dolga leta tudi pri uvajanju oksalne kisline za zatiranje varoe. Novejše raziskave že dajejo dovolj preverjenih informacij, na podlagi katerih se je mogoče odločiti za ustrezno metodo uporabe oksalne kisline. To je toliko bolj pomembno dandanes, ko postaja varoa vse odpornejša na različne akaricide. Poleg tega smo čebelarji vedno bolj prisiljeni v sonaravno čebelarjenje, če hočemo ohraniti resnično naravne čebelje pridelke. Oksalna kislina, s katero lahko v obdobju, ko v čebelji družini ni zalege, učinkovito zatiramo varoo, sodi med tiste organske kisline, ki so že po naravi navzoče v naših živilih. V listu špinače je oksalne kisline približno 0,8 %, v cvetličnem medu do 70 mg/kg, v gozdnem pa celo do 221 mg/kg (Liebig, 1988).

Namen tega prispevka je pokazati tudi vse stranpoti, na katere je zašel razvoj metod za uporabo oksalne

kisline in zaradi katerih ima marsikateri čebelar še zdaj pomisleke pri njeni uporabi. Rezultati raziskav in obsežnega terenskega testiranja različnih metod za uporabo oksalne kisline v zadnjih nekaj letih nam dajejo zanesljive napotke, kako lahko z oksalno kislino učinkovito in varno zatiramo varoo.

Kronološki pregled razvoja metod za uporabo oksalne kisline

Prve poskuse zatiranja varoe s pršenjem vodne raztopine oksalne kisline po čebelah so izvedli že prva leta potem, ko se je varoa pojavila v naših čebelnjakih (Koeniger, 1983). Kot smo lahko prebrali, ti poskusi niso bili uspešni. Kmalu potem je prispela iz azijskega dela takratne Sovjetske zveze vest o uspešni uporabi oksalne kisline, in vzbudila pozornost pri evropskih čebelarjih in raziskovalcih. Nemško združenje za sonaravno čebelarjenje »Fischermühle« je to metodo temeljito preizkusilo in svoja dognanja objavilo v čebelarski literaturi (Radetzki i. o., 1994). Takrat se je pokazalo, da ima uporaba oksalne kisline nekatere prednosti pred mlečno kislino. Oksalna kislina učinkoviteje uničuje varoo, hkrati pa ne prizadene čebel. Vendar moramo biti pri uporabi oksalne kisline veliko previdnejši. Zavarovati se moramo tako, da kisline ne vdihavamo in da ne pride v stik s kožo.

V raziskovalnem čebelarstvu Hohenheim so za zim-

sko zatiranje varoe več let uspešno uporabljali to metodo. Med čebelarji se ni preveč uveljavila predvsem zaradi zamudnega postopka, saj moramo iz panja izvlačiti sat za satom in čebele oprhati z raztopino oksalne kisline.

Nato je leta 1995 iz Italije prispela novica, da je mogoče doseči enako dobre rezultate, če raztopino oksalne kisline samo z vrha pokapamo po čebelah v vsaki ulici. Velika prednost te metode je tudi v tem, da ni nevarnosti vdihavanja kisline, tako da so za zaščito čebelarja dovolj le čebelarška obleka in **gumijaste rokavice**. Zaradi učinkovitosti in preprostosti postopka se je ta metoda zelo hitro razširila med čebelarji. Kot se je pozneje izkazalo, celo prehitro, saj so številni čebelarji resda uničili varoo, žal pa tudi čebele. Razloga za to sta bila dva:

1. Takrat priporočene koncentracije oksalne kisline so bile precej visoke (od 8 do 5 odstotkov). Opozorilo: V knjigi prof. dr. Jožeta Riharja VAROZA ČEBEL, PANSAN 1999, je v poglavju 4.2 oksalna kislina, priporočena 5-odstotna koncentracija (100 g kisline v raztopini 1 l vode + 1 kg sladkorja), ki je po zdajšnjih izkušnjah nepotrebno visoka.

2. Številni čebelarji so delali po metodi »dajmo malo več, da bo bolj zaleglo«, nekateri pa so kapanje s kislino celo ponavljali.

Ta grenka izkušnja je takrat odvrnila čebelarje od uporabe oksalne kisline, hkrati pa stregnila tudi strokovnjake, tako da so številni inštituti v čebelnjakih opravili obsežne raziskave in testiranja. Ugotovili so, da je oksalna kislina učinkovita tudi pri občutno manjših koncentracijah, ki niso več nevarne za čebele.

Zasluga za ta spoznanja gre tudi proizvajalcu pripravka z oksalno kislino, imenovanem »Bienenwohl«. To je

3,5-odstotna vodna raztopina oksalne kisline z dodatkom sladkorja, timola, propolisa in manjših količin nekaterih organskih dodatkov. Po mnenju strokovnjakov z univerze Hohenheim je 3,5-odstotna osladkana vodna raztopina oksalne kisline popolnoma enakovredna pripravku Bienenwohl, tako glede učinkovitosti za varoo kot glede odpornosti čebel.

V minulem letu je zveza Fischermuhle predstavila še tretji način uporabe oksalne kisline, in sicer z zaparjanjem. Tudi ta metoda podobno kot pršenje in kapanje po čebelah zagotavlja več kot 95-odstotno učinkovitost. Posebnost te metode je, da ne uporabljamo vodne raztopine, ampak suho 100-odstotno oksalno kislino-dihidrat, ki jo v panju na posebnem grelniku izparimo. Količina oksalne kisline, ki jo damo na izparilnik, mora biti odtehtana **na desetinko grama natančno!** Druga neprijetnost pri uporabi te metode je, da hlapi izparjene kisline ne ostanejo v panju, ampak uhajajo pri vseh špranjah v zrak. Te pare, ki izhajajo iz panja predstavljajo veliko nevarnost za čebelarja in terjajo **temeljito zaščito**.

V praktične preizkuse se je vključil tudi Deželni zavod za čebelarstvo iz Hohenheima. Njegova naloga je bila ugotoviti, kako čebele prenašajo zdravljenje s posamezno metodo (razprševanje, kapljanje, zaparjanje). Preizkuse so izvajali na treh krajih, na vsakem pri 14 družinah. Rezultati učinkovitosti posamezne metode so prikazani v *Tabeli 1*. Kako so čebele prenesle zatiranje varoj po posamezni metodi, izvedeni decembra, pa so ocenjevali na podlagi ugotavljanja živalnosti družin med zdravljenjem in marca naslednjega leta. Ugotovili so, da so čebele prezimile enako dobro ne glede na način uporabe oksalne kisline

Tabela 1: ODPAD VAROJ PO UPORABI OKSALNE KISLINE

STOJIŠČE	NAČIN UPORABE	ŠTEVILO DRUŽIN	SREDNJA VREDNOST	MINIMUM	MAKSIMUM
Ruit	Pršenje	7	204	33	309
	Zaparjanje	7	606	53	1381
Nurtingen	Zaparjanje	7	395	147	584
	Kapanje	7	312	39	773
Deizisau	Pršenje	7	1022	128	2557
	Kapanje	7	940	105	2330

Da bi lahko ovrednotili rezultate testiranja z oksalno kislino po različnih metodah, so najprej ugotavljali okuženost posameznih skupin (po sedem družin), in sicer tako, da so steli naravni odpad varoj. Razlike, ki so jih ugotovili, se ujemajo z razlikami pri odpadu varoj, ugotovljenimi po zatiranju le-teh z oksalno kislino, in to po različnih metodah. S tem je potrjeno, da so **glede učinkovitosti vse tri metode** (pršenje, kapanje, zaparjanje) **enakovredne**.

Po zatiranju z oksalno kislino so nato več tednov spremljali odpad varoj. Ugotovili so, da pri vseh treh metodah večina varoj (približno 80 odstotkov) odpade že prvi teden. Več kot polovica jih odpade v prvih treh dneh. Po dveh tednih odpade že več kot 90 odstotkov varoj, ne glede na način zatiranja. Glede na to očitno zadostuje, če pokapljamo le nekaj čebel, pa se bo aktivna snov (oksalna kislina) pri temperaturi več kot +5 °C zelo hitro raznesla po vsej čebelji družini v zimski gruč.

Izbira metode ob uporabi oksalne kisline

Spoznali smo tri različne načine uporabe oksalne kisline pri zatiranju varoe.

Na podlagi rezultatov obsežnega testiranja in preizkušanja v praksi so te metode tako izpopolnjene, da ni več nevarnosti za slabe rezultate ali izgubo čebel, če bomo upoštevali strokovna navodila. Katero metodo bomo torej izbrali, če so po učinkovitosti zatiranja varoe in obremenitve čebel vse tri enako dobre?

Očitno lahko izbiramo samo po drugih merilih, ta pa so:

1. Potrebna zaščita čebelarja, da kislina ne pride v stik s kožo in je ta ne vdihava.
2. Priprava raztopine oksalne kisline.
3. Potrebna oprema za uporabo.
4. Priprava čebeljih družin.

Za lažjo izbiro najustreznejše metode so podatki o posamezni metodi zbrani v Tabeli 2.

Tabela 2: PREGLED UČINKOVITOSTI IN ZAHTEVNOSTI POSAMEZNIH METOD

	KAPANJE	PRŠENJE	ZAPARJANJE
Učinkovitost (v družinah brez zalege)	NOBENE RAZLIKE (po podatkih iz literature je učinkovitost več kot 95-odstotna)		
Obremenjenost čebel (pri eni aplikaciji)	NOBENE RAZLIKE		
Zaščitni ukrepi	Rokavice	Rokavice, maska za obraz	Popolna zaščita
Priprava raztopine	Ena za vse družine	Ena za vse družine	Posebej za vsako družino
Potrebna oprema	Brizgalka 50 ml	Pršilka	Oprema za zaparjanje
Priprava	Nobene priprave	Kadilnik	Zapiranje žrel, priprava izparjalnika
Porabljen čas na družino	1 minuta	5 minut	5 minut

Kot kaže, je po podatkih iz Tabele 2 najugodnejša metoda s kapanjem raztopine oksalne kisline.

Priprava 3,5-odstotne raztopine oksalne kisline za kapanje: V 1 l sladkane vode (0,8 l vode + 0,2 kg sladkorja), segrete na 30 °C, raztopimo 35 g oksalne kisline – dihidrata. Oksalna kislina je nevarna, če pride v stik s kožo, še zlasti če pride v oči, ali če jo vdihamo. Zato moramo biti pri pripravi raztopine še posebej pazljivi. Uporabiti moramo rokavice, odporne na kislino, dihalno masko FFP2 SL, EN 149⁽¹⁾ in zaščitna očala. Kdor ni vajen takega dela, naj pripravo raztopine raje prepusti strokovnjaku. Pripravljena raztopina je obstojna in lahko počaka do takrat, ko jo bomo v obdobju od no-

vembra do januarja uporabili pri čebelah. Ves čas jo moramo hraniti v prostoru, ki je nedostopen za druge osebe. Med uporabo naj bo segreta na 30 °C.

Pripravljeno raztopino uporabimo v čebeljih družinah samo enkrat, in to takrat, **ko v njih ni več zalege** in je zunanja temperatura več kot 5 °C. Pri AŽ panjih kapamo od zadaj z brizgalko, ki ima podaljšano cevko, tako da pridemo v ulicah nad zimsko gručo. V vsaki sedeni ulici pokapamo po čebelah 5 ml raztopine. Po praznih ulicah ne kapamo. Pri delu uporabljamo rokavice, odporne na kislino, in čebelarški klobuk, da nas ne motijo morebiti izletele čebele.

⁽¹⁾ J. Rihar, »VAROZA ČEBEL«, 1999.

Veseli božič in srečno novo leto

ČZS

Čebelarjem, ki nameravajo v letu 2002 registrirati vzrejo matic

Nova zakonodaja na področju veterine in zootehnike določa nekatere novosti tudi na področju vzreje matic. Tako bo tudi pred začetkom postopka registracije vzreje matic potrebna pisna vloga. S sodelavci Veterinarskega zavoda Slovenije smo se dogovorili, da bomo vloge zbirali na Kmetijskem inštitutu Slovenije do sredine januarja 2002 in jih potem do konca januarja posredovali pristojnim veterinarskim službam. Zato pozivam vse čebelarje, ki bi želeli vzrežati matice in v letu 2001 nimajo registrirane vzreje, da pokličejo **g. Marjana Kokalja na Kmetijski inštitut (tel. 01 280 52 41)** za nadaljnja navodila.

Pisne vloge za vzrejo matic v letu 2002 bomo zbirali do 20. januarja 2002.

dr. Janez Poklukar, Kmetijski inštitut Slovenije

OKSALNA KISLINA

Še tretji način uporabe

Ivan Jurkovič

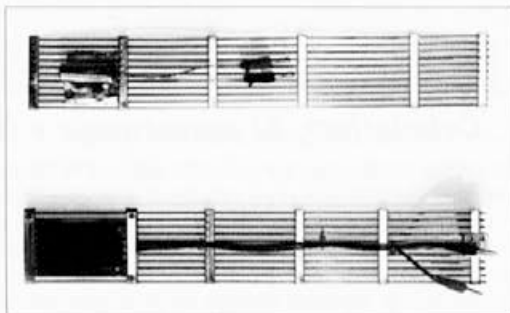
Da je bila dosežena zadovoljiva stopnja delovanja oksalne kisline, sta bili od začetka uporabe v Kazahstanu potrebni skoraj dve desetletji. Predvsem je bilo treba določiti ustrezno koncentracijo pripravka. Medtem ko je bilo za zatiranje varoze v dveh desetletjih uporabljenih več kot dvajset različnih sredstev, ki so puščala ostanke v čebeljih pridelkih, je oksalna kislina eno redkih sredstev, ki ob pravilni uporabi ne škoduje čebelarjem, ne pušča ostankov in je tudi najcenejše. Cena odmereka za čebeljo družino je zanemarljiva. Zaradi njene učinkovitosti – pri družinah brez zalege je ta več kot 96-odstotna, jo imajo v čebelarstvu naprednem evropskem svetu skupaj z mravljinčno kislino za eno izmed najpomembnejših sredstev za zatiranje varoze. Doslej so jo uporabljali na dva načina. Najprej je bila izpopolnjena metoda pršenja (z ročno pršilko), potem pa še metoda kapanja po čebelah. Metoda pršenja oksalne kisline po čebelah ostaja še nekaj let nespremenjena (k temu načinu je mogoče šteti tudi vnašanje raztopine oksalne kisline z difuzorji), torej je metoda dokaj izpopolnjena. Kljub temu jo v Sloveniji še bolj poredko uporabljamo (opisana je v Slovenskem čebelarju, v članku z naslovom Varoza po dveh desetletjih, in v Sodobnem kmetijstvu, 3/2000). Razlogov je več: pri čebelarjih je zakoreninjeno mnenje, da morajo biti čebele pozimi dobro odete, dobro preskrbljene s hrano in da poleg tega potrebujejo samo še mir. Tega imajo čebele samo, če jih ne najedajo varoe, to pa lahko dosežemo predvsem z zatiranjem pozno jeseni in pozimi, ko so družine brez zalege; to nam zagotavljajo samo meseci oktober, november in december. Ob pregledu čebel v drugi polovici januarja že najdemo tudi tri sate zalege, glede na to pa se na januar ne smemo zanašati. Za obdobje zatiranja varoe v mesecih, ko v čebeljih družinah ni zalege (oktober, november, december), se uveljavlja izraz zimsko zatiranje, čeprav gre bolj ali manj še za jesenske mesece.

Praksa je pokazala, da zimski poseg v panj, ko v njem ni zalege in je temperatura zraka več kot 8 °C, čebelarjem ne škoduje. Odkar uporabljamo metodo pršenja, to je že četrto zimo, in hkrati ugotavljam zaloge hrane, nisem izgubil niti ene družine. Vedno se najde družina, ki potrebuje pomoč, kar storim z dodajanjem polnih satov, in spomladi nimam skrbi, saj ni izgub. Čebelarji se izogibajo oksalni kislini, ker so postali z zdravljenji, kot so prižiganje trakov, potresanje strupov in vstavljanje trakov med sate, razvajeni. To počnejo raje desetkrat kot dvakrat, poleg tega pa raje dodajajo dvojne kot predpisane količine zdravila. Koliko raznovrstnih strupov se je v dvajsetih letih nabralo v vosku, ki kroži od čebelarja do čebelarja, za zdaj še ne ugotavljamo ...

V večjih čebelarstvih, v katerih je poraba časa tudi opazen sestavni del cene medu, so razvijali hitrejši način zatiranja z oksalno kislino, to je metodo kapanja, znano tudi kot italijansko metodo. Pri pršenju nanesemo sredstvo skoraj na vse čebele, pri metodi kapanja omočimo le nekaj čebel. Zato so uporabniki te metode predvidevali, da mora biti odstotek kisline v raztopini občutno večji. Začeli so pri 10 odstotkih in ga potem zniževali, dokler se ni pojavilo zdravilo »Bienenwohl«, ki predvsem zaradi komercialnih vzrokov vsebuje še propolis, sladkor, eterična olja ... Za te dodatke se je pokazalo, da so nepotrebni, saj zdravilo deluje samo 3,5-odstotna oksalna kislina (Hampel, Liebig, DBJ, 10/2001). Ugotovili so, da je metoda kapanja s 3,5-odstotno raztopino oksalne kisline (v kateri je 20 odstotkov sladkorja) enako učinkovita kot metoda pršenja s 3-odstotno raztopino (v obeh primerih gre za količino raztopljenih kristalov oksalne kisline).

Po tej metodi nakapamo po čebelah 5–6 ml 3,5-odstotne oksalne kisline na zasedeno ulico, za to pa po navedbah omenjenih avtorjev potrebujemo samo minuto za vsako čebeljo družino. Pri družinah brez zalege naj bi bila učinkovitost zdravljenja več kot 96-odstotna. Preizkusi so bili opravljeni pri nakladnih panjih. V AŽ panjih je tovrstno vnašanje bolj kočljivo. Kot kaže, bo za AŽ panje najprimernejša metoda izparevanja oksalne kisline (sublimacija), ki so jo izpopolnili v čebelarstvu Fischermuele v Nemčiji.

Po tej metodi kristalov oksalne kisline ni treba raztapljati v vodi kot pri prejšnjih dveh načinih. Kristale oksalne kisline nanesemo na ustrezen grelec, tega pa vstavimo v panj in segrevamo na izparilno temperaturo. Hlapi v obliki dima hitro zajamejo ves panj, zato je takšno vnašanje kisline v panj verjetno najučinkovitejše, tako da je mogoče uporabiti tudi manjšo količino sredstva kot pri prej omenjenih načinih.

Naprava za izparevanje oksalne kisline: zgoraj za panje z višjim in spodaj z nizkim žrelom (lastna izdelava).

Postopek za en panj traja pet minut, skrajšamo ga s sočasno uporabo dveh ali več naprav.

Nadvse zanimivo je delovanje kisline na varoe, na kar nas opozarja število varoj, ki odpadejo na dan. Največji osip odmrlih varoj se pojavi drugi in tretji dan, potem se postopno zmanjšuje. Delovanje oksalne kisline opazimo še tretji teden. Pri tem se postavi vprašanje, ali in koliko deluje oksalna kislina tudi na varoe, ki se izležejo šele po zatiranju.

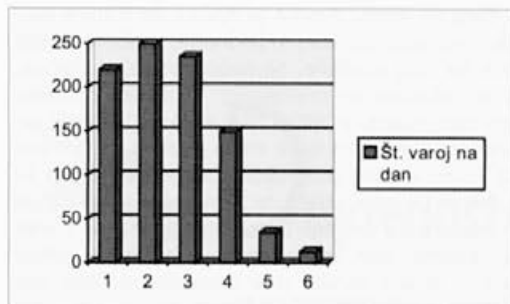

Diagram 1: Število odpadlih varoj po dnevih v pridobitnem panju po opravljenem izparevanju oksalne kisline (17. oktober 2001). Pred tem je bilo letos izvedeno samo eno zatiranje varoj s šok terapijo (mravljična kislina); odvzetih je bilo tudi 1 kg čebel, ometenec.

Primerjava uporabnosti navedenih treh načinov zatiranja varoe nam pove, da ima vsak način svoje značilnosti, pri nobenem pa ne smemo pozabiti na svojo zaščito. S tega vidika je najpreprostejša in najhitrejša metoda kapanja.

Na podlagi mojih večletnih izkušenj in iz prikazov obeh diagramov sledi ugotovitev, da samo z mrav-

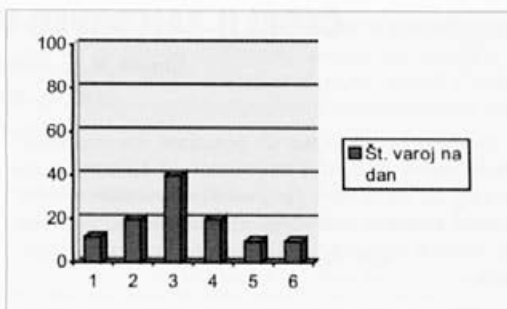

Diagram 2: Število odpadlih varoj po dnevih pri zatiranju z oksalno kislino z izparevanjem (17. oktober 2001). Pred tem je bilo opravljeno zatiranje z mravljično kislino (28. avgusta s hlapilnikom – odpadlo je 60 varoj – in 10. septembra s šok terapijo: 30 ml, 85-odstotna mravljična kislina, spodaj, odpadlo še 40 varoj). Oba primera sta bila izvedena na istem stojišču na Črnučah v Ljubljani. Če preštejemo število odpadlih varoj po zatiranju z oksalno kislino z izparevanjem, ugotovimo ($890 : 127 = 7$), da je po petih dneh v narejencu odpadlo sedemkrat manj varoj kot v pridobitnem panju. Če bi primerjali število odpadlih varoj med pridobitnimi panji in mladimi družinami – ometenci, bi bila razlika (pri zimskem zatiranju) tudi več kot desetkratna. Iz tega je razvidno, kako pomembne so mlade družine.

linčno kislino ni mogoče zatreči varoze do tiste stopnje (čez zimo preživi 10 varoj), ki zagotavlja, da se varoe v prihodnjem letu (do konca glavne paše) ne bodo toliko razmnožile, da bi ogrozile obstoj čebelje družine ali zmanjšale njen donos, ampak je nujno še zimsko zatiranje.

Pred nami je mesec december. Varoe so samo na čebelah. Ne zamudite priložnosti!

PRIJAVITE SE NA TEČAJ O ČEBELJIH PAŠAH

ČEBELARSKO DRUŠTVO ŠKOFJA LOKA bo januarja in februarja leta 2002 organiziralo tečaj z naslovom **Čebelarje paše v Sloveniji**. Vodil ga bo Pavle Zdešar. Tečaj bo trajal 20 ur, pričetek tečaja bo 14. januarja 2002 ob 16. uri na OŠ Cvetko Golar v Škofji Loki. Cena tečaja je 5.000 SIT. Prijave bomo sprejemali do zasedbe vseh mest v predavalnici na naslov: Tone Pogačnik, Sveti Duh 5, 4220 Škofja Loka ali po telefonu št. 04/ 513 27 36.

Vljudno vabljeni!

ČD Škofja Loka

TEČAJ O ČEBELARJENJU V NAKLADNEM PANJU

ČEBELARSKO DRUŠTVO KOMENDA bo organiziralo tečaj z naslovom **Čebelarjenje v nakladnem panju**. Vodila ga bosta Anton Vrčko in Stane Sajevec. Tečaj bo trajal 10 ur, predavanja bodo predvidoma v petek in soboto proti koncu januarja 2002. Cena tečaja je 2.000 SIT. Prijave sprejema g. Stane Jenko, Gora 27, Komenda, telefonska št. 031/ 253 340.

Vljudno vabljeni!

ČD Komenda

ČEBELJI ZAJEDAVEC VAROA VONJA Z NOGAMI

Članek iz nemščine prevedel in priredil
prof. dr. Jurij Senegačnik

Najnovejše raziskave so pokazale, da ima uničevalna varoa ali *Varroa destructor* na sprednjem paru nog (tj. na prvem paru od štirih) vdolbino s čutnicami za odkrivanje vonjav. Dokazano je, da vonjalne čutnice zaznavajo dišeče snovi in se nanje odzivajo.

Čutila pršice varoe

S kakšnimi čutili se orientira ta čebelji zajedavec, ki ga zaradi njegovega uničevalnega delovanja po novem imenujemo *Varroa destructor*? Kot pove že ime samo, v panjih povzroča velikansko škodo, to pa zadnjih 15 let ugotavljamo tudi pri nas v Sloveniji.

Da se lahko razmnožujejo, se morajo samice s čebel dojit, na katerih sesajo hemolimfo, preseliti na čebeljo zalego, ki bo v kratkem pokrita. Kot vemo, poteka v takih pokritih celicah, v katerih so ličinke, visoko organiziran razmnoževalni cikel varoe. Varoa sicer razlikuje svetlobo od teme, ker so nekatere celice živčnega sistema nekoliko občutljive na svetlobo, kaj več pa ne vidi, tako da samo s tem varoa ne bi nikoli našla poti do celic z zalego.

Kot vsi pajkovci so pršice varoe zelo občutljive na tresljaje in imajo zelo razvit občutek za tipanje. Podobno kot čebele ne slišijo, lahko pa zaznavajo tudi najmanjše spremembe temperature. Pršice varoe živijo v svetu kemičnih dražljajev, pretresov in temperaturnih razlik v zanje sicer zelo tujem okolju. Njihov svet vonjav in okusov je pravo nasprotje nam znanega sveta barv in zvokov.

«Varoin nos»

Na raziskovalnih ustanovah v Liebefeldu in Neuenburgu so želeli dognati, kako pršice varoe zaznavajo vonje in ali jih določeni vonji privedejo do pravih čebeljih celic z mlado odkrito zalego, ki je tik pred pokritjem.

Kot vse žuželke imajo tudi čebele tipalke z več tisoč tipalnimi dlačicami ter čutnicami v ploščicah por, tako da lahko razlikujejo veliko število cvetličnih vonjev ter pripadnost prebivalk panja. Toda kje ima pršica varoa »nos«? Kot vsi pajkovci ima tudi varoa osem nog, vendar nima tipalk. Če varoa opazujemo pod povečevalnim steklom ali z binokularnim mikroskopom, vidimo, da za svoje premikanje uporablja samo šest od osmih nog. Prvi par nog je nasprotno temu vselej gibljiv ter kot tipalke žuželk otipava okolico in se v zraku nenehno obrača sem in tja. Zato je seveda povsem jasno, čeprav nenavadno, da nos pršice iščemo na sprednjih nogah.

Elektronska mikroskopija pršice varoe

Z elektronsko mikroskopijo so na univerzi v Neu-

enburgu na gornji strani varoinih sprednjih nog odkrili majhno vboklino z zelo drobnimi čutnimi dlačicami. Vsaka od njih je nekoliko drugačna in kaže tudi drugačno notranjo zgradbo. Podobno kot pri drugih pršicah in insektih lahko po videzu in zgradbi sklepamo na način sprejemanja (dražljaja).

Pora na koncu dlačice je tipična za čutnice okusa, obročasto oblikovano podnožje, značilno za dlačice na robu vdolbine, pa kaže, da gre za dlačice, ki so občutljive pri premikanju. Te dlačice posredujejo vtise tipanja in lahko zaznavajo tudi gibanje oz. kroženje zraka. Nekatere imajo dodatno še luknjico na koncu in tako povezujejo občutek pri tipanju še z vtisom okusa. Čutnice za zaznavanje temperature in vlage, ki so verjetno prav tako nameščene v vdolbini prednjih nog, se po zunanem videzu ne razlikujejo od drugih, vendar prav izostanek zunanjih znakov (posebnosti) in oblika živčnih končičev v notranjosti kažejo na takšno vrsto dejavnosti. Skozi omejene pore lahko molekule dišečih snovi vstopijo v čutnice in naposled pridejo v stik s tamkajšnjo receptorsko limfno tekočino. Specifični receptorji nato v membrani čutnic s specifičnimi dišečimi snovi sprožijo zaporedje kemičnih reakcij, pri tem pa se sproži tudi odpiranje ionskih kanalov.

Dokaz, da varoa zares zaznava različne vonjave s svojimi (prednjimi) nogami, ne izvira iz mikroskopskih preiskav, temveč iz elektrofiziološkega odvajanja akcijskega potenciala na čutnicah za vonjave pri varoi. Če so v določenih poskusnih okoliščinah prek varoj pihali zrak, ki je vseboval različne vonjave, npr. vonj po čebeli, vonj po zalegi ali kak drug vonj, so ugotavljali spremembe v frekvenci odvajanja akcijskega potenciala. Jakost signalov je bila odvisna od količine snovi. Nadalje se je pokazalo, da pri teh procesih sodelujeta dve različni vrsti živčnih celic. Pogosto so pri poskusih opazili ritmična trzanja najfinjših mišičnih vlaken.

Taktika zmede (prevare)

Varoa *destructor* ima torej svoj »nos« na sprednjih nogah, z njim pa lahko zaznava vonjave čebel in se nanje tudi odziva. Videti je, da reagira zlasti na določene hlapne snovi, in to pri prehodu s čebel krmliv v primerne celice z zalego, v katerih naj bi potekal razmnoževalni proces. Na to kažejo prve ugotovitve strokovnjakov v Liebefeldu. Pri orientaciji majhnih pršic, ki morajo v panju poiskati prave zaležene celice, imajo veliko vlogo številni vplivi in različne razmere.

Če bomo dojeli izjemno usklajeno orientacijsko vedenje pršice, bomo našli tudi način, kako jo motiti. Morda se nam bo nekoč s posegom v kemično-komunikativni in orientacijski sistem posrečilo varoe

tako zbegati, da bomo njihovo za čebelji rod tako škodljivo razmnoževanje zmanjšali na zmerno in znosno.

S pojasnitvijo voja pri varo smo se na tej težavi poti spet za korak približali cilju. Seveda pa so vse tovrstne raziskave interdisciplinarne, to pa pomeni, da segajo na več področij, zahtevajo pa tudi primerno opremo in strokovnjake. Zdi se, da je nekaj takega raziskovalnega navdušenja tudi pri nekaterih mlajših slovenskih znanstvenih delavcih na tem področju. Žal, v Sloveniji še nimamo čebelarskega

znanstvenega vrha, ki bi imel primerno opremljen laboratorij za takšne raziskave, upajmo pa, da se bo to uresničilo, ko bo v vsej svoji lepoti zasijal Čebelarski center in začel delovati v korist slovenskih čebelarjev.

Naslov originalnega članka:

dr. Franz Xaver Dillier^{1,2}, dr. Peter Fluri¹, dr. Patrick Guerin²

¹ Zentrum für Bienenforschung, FAM, Liebefeld, 3003 Bern.

² Zoologisches Institut der Universität Neuenburg, Rue Emile Argand 11, 2007 Neuchâtel. Deutsches Bienen Journal 10/2001, 392-394.

BAKTERIJSKI HRUŠEV OŽIG IN ČEBELE

Dr. Janez Poklukar, Kmetijski inštitut Slovenije

e-mail: janez.poklukar@kis-h2.si

Novo bolezen sadnega drevja in okrasnega rastlinja iz družine rožnice *Rosacea* povzroča bakterija *Erwinia amylovora*. Bolezen izvira iz Združenih držav Amerike, kjer je prvo škodo povzročala že pred 200 leti. V Evropi se je pojavila leta 1957, dandanes je navzoča v vseh sosednjih državah, od avgusta 2001 tudi v Sloveniji.

Hrušev bakterijski ožig napada predvsem jabolane, hruške, kutino, panešpljo, glog, jerebiko in nešpljo.

Bolezen se na večje razdalje razširja s prodajo rastlin in rastlinskih substratov. Bakterijo razširjajo tudi ptice, ki jo prenašajo na kljunih in peresih. Na krajših razdaljah jo razširjajo veter, dež in žuželke. Med temi omenjajo tudi čebele. V notranjost drevesa bakterija prodre ob pomoči ušic, kaparjev, lahko tudi prek odlomljenih vejic. K pospešeni okužbi sadnega drevja lahko prispeva tudi sadjar s svojim orodjem, predvsem s škarkami za obrezovanje. V vegetacijski sezoni se bolezen hitreje razširja v vlažnem in toplem vremenu pri temperaturi več kot 18 °C in relativni zračni vlagi več kot 70 %.

V cvetovih so na infekcijo zelo občutljive brazde pestičev. Bakterije se po infekciji prek cvetnega poganjka razširjajo v najmlajše poganjke, od tam v liste, močnejše vejice, veje, deblo in končno v korenine. Po prvotni okužbi poganjkov začne bakterija vdirati v rastlino tudi skozi dihalne odprtine in odprtine za izravnano vlago. V tem stadiju je bakteriji dobrodošel tudi vdor skozi različna poškodovana mesta na rastlini. Bakterija hitreje zavzame mlade kot stare veje. Štiri dni po vdoru v rastlino je okužba že vidna, mlajše drevo lahko v dveh do treh tednih celo odmre.

Znaki okužbe so značilni in enaki pri vseh gostiteljskih rastlinah. Njihova izrazitost je odvisna od fiziološkega stanja rastline, podnebja in sorte. Listi in cveti okužene rastline se nenadoma zvijejo, porjavijo ali počrniijo. Zaradi pomanjkanja vode se listi pogosto gubajo z robovi navzdol. Ob vlažnem vremenu se na okuženih mestih rastline pojavijo belkasti, pozneje tudi rjavi madeži lepljive bakterijske sluzi. Les na novo napadenega drevesa je pogosto obarvan rdečkasto, prepreden je z bakterijsko sluzjo.

Konec vegetacijske sezone bakterija obmiruje. V tem obdobju je dobro vidna meja med zdravim in bolelim delom rastline. V odmrlih delih rastline odmrne večina bakterij, nekaj pa jih navadno preživi in so izhodišče za nove infekcije v naslednjem letu. Posušeno listje in odmrli plodovi čez zimo ostanejo na rastlini.

Ukrepi pri zatiranju bolezni

Bolezen je karantenskega značaja, njen pojav je treba prijaviti pristojnim službam. Navzočnost povzročitelja bolezni mora biti dokazana v laboratoriju. Sadjar mora vse od začetka cvetenja do konca vegetacijske dobe pazljivo opazovati vse rastline. Prav tako opazujejo parke, okrasno rastlinje in druge možne gostitelje bakterije. Zmanjšati je treba gnojenje rastlin z dušikom. Ob morebitni okužbi je treba zelo okužene rastline izravnati in na kraju samem zažgati. Pri manj okuženih drevesih zadostuje odstranitev okuženih vej; veje je treba odžagati v predelu zdravega lesa in jo takoj zažgati. Žage, škarje, drugo orodje, rokavice, škornje moramo razkužiti z

Ukrivljen mlad odmirajoči poganjek hruške.

alkoholom (70-odstotni, 30 minut). Delavci naj vsak dan zamenjajo obleko in naj se po vsakodnevnem delu redno prhajo.

Okrasno rastlinje je med cvetenjem v določeni meri mogoče zavarovati z bakrenimi pripravki. Pri sadnem drevju je uporaba bakrenih pripravkov dvomljiva.

vejša. Med cvetenjem ponekod zavarujejo rastline z antibiotičnim pripravkom plantomycin (streptomycin sulfat). Več podatkov o hruševem bakterijskem ožigu je na voljo na medmrežnem spletu v nemščini na naslovu:

http://www.i-net.at/oeb/feuer/merk_tir/merkbl.htm

Čebele in hrušev bakterijski ožig

Omenil sem že, da so čebele eden izmed potencialnih prenašalcev ožiga. Čebelarji prevažalci bodo morali v prihodnje poleg drugih informacij točno poznati stanje in razširjenost hruševga bakterijskega ožiga. Čebel ne bodo smeli postaviti v polkrog 5 km od okuženih krajev, torej v krog s premerom 10 km. Po neuradnih podatkih nas v kratkem že čaka prva zapora severno od Kranja. Predpisani ukrepi čebelarjem ne bodo prizanašali. Pričakujemo lahko nove neprijetne zahteve, kadar bomo čebele želeli odpeljati iz okuženega kroga. Predvidevam, da bo v takih primerih med cvetenjem gostiteljskih rastlin (od 15. marca do 15. julija) predpisano zaprtje čebeljih panjev za 48 ur, to pa spomladi za čebele ni prav prijeten ukrep. Čebelje panje bo z okuženih območij najpametneje odseliti jeseni ali zgodaj spomladi.

ČLANARINA ČZS ZA LETO 2002

Upravni odbor Čebelarstva Slovenije se je na svoji seji, 24. septembra 2001, dogovoril, da bo članarino uskladił z inflacijo (sklep št. 87), tako da bo članarina za ČZS skupaj z naročnino za Slovenski čebelar za leto 2002

6.500 SIT za člana in 10 SIT na panj.

Upravni odbor je po daljši razpravi o članarini sprejel odločitev o plačevanju simboličnih deset tolarjev na panj v letu 2002. Zahteve po plačevanju na panj so nekateri člani UO postavljali že več let. Točne podatke o številu čebeljih družin bo Čebelarstva Slovenije v prihodnje potrebovala zaradi novega – evropskega – načina pospeševanja čebelarstva in jih bo dosledno upoštevala pri dodelitvi spodbud in drugih ugodnosti, ki jih bo pridobila za svoje člane. Brez evidence ne bo subvencij za čebelarstvo.

Znižana članarina za člane nad 80 let starosti je 2.900 SIT, po 12. členu Pravil ČZS za družinske člane (čebelarje, ki živijo v skupnem gospodinjstvu) je 2.900 SIT, vendar brez naročnine na Slovenski čebelar.

Blagajnikom bomo novembra poslali sezname članov in koledarje. (Koledarje vam bo poslala Tiskarna Ljubljana.)

Poleg brezplačnega koledarja imajo člani pravico do enega brezplačnega oglasa v naši reviji, 20-odstotnega popusta pri nakupu literature, videokaset, nalepk za kozarce in reklamnih letakov. Potrudili se bomo, da boste tudi v letu 2002 dobili cenejši krmni sladkor in do 10 odstotkov popusta v skoraj vseh čebelarskih trgovinah. Vse naštetе ugodnosti in kakovostne informacije v naši revji gotovo večkratno povrnejo stroške članarine.

Blagajnike oziroma vodstva čebelarskih društev prosimo, da najpozneje do konca januarja 2002 zberejo članarino in jo nakažejo na žiroračun ČZS, št. 50100-678-48636. V okence Sklic na št. obvezno vpišite šestmestno šifro vašega društva ali članarino skupaj s seznamami članstva prinesite na sedež ČZS, Cankarjeva 3, Ljubljana, vsak delovnik od 9. do 12. ure.

Naročnina za naročnike (nečlane) za leto 2002 je 7.800 SIT, za čebelarske kroške 3.900 SIT in za tujino 36 USD.

Blagajnikom in vodstvu čebelarskih društev se zahvaljujemo za njihovo požrtvovalno delo.

PA ŠE NAGRADA ZA TISTE, KI PRIPELJEJO NOVEGA ČLANA

Da bi v našo organizacijo – Čebelarsko zvezo Slovenije – vključili čim več članov, je upravni odbor ČZS sklenil, da ima član pravico do 20-odstotnega popusta pri plačilu članarine za vsakega novega člana, ki ga pridobi v polno članstvo. Društva torej za nove člane v letu 2002 nakažejo 5.200 SIT članarine, razliko do 6.500 SIT pa izplačajo tistemu, ki je pridobil novega člana.

Več članov – nižji stroški tiskanja revije – nižja članarina!

ČZS

Prodaja čebeljih pridelkov

TRETJE OCENJEVANJE MEDU V SEMIČU

Stane Plut

Za nami je tretje ocenjevanje medu v Semiču. Kar 84 udeležencev je v strokovno presojo poslalo ali prineslo 134 vzorcev desetih sort. Med njimi so bili tudi štirje čebelarji iz Hrvaške in dva iz Avstrije. Čeprav z majhnim korakom, smo letos torej prestopili državno mejo. Tako to ocenjevanje ni več samo lokalno ali regionalno, saj so udeleženci iz vseh krajev naše države, ampak počasi postaja celo mednarodno. S tem se sicer niso izčrpale naše možnosti in ambicije, vendar o tem kdaj drugič. Za nas ni pomembno, kako se imenuje to ali katero drugo ocenjevanje, ampak zlasti to, da se ideja širi, da je vsako leto vse več čebelarjev, ki želijo preveriti svoj pridelek medu, ter da je vse več društev pripravljenih organizirati takšna ocenjevanja. Vsako leto smo modrejši za kakšno izkušnjo, pa tudi pomanjkljivost, vendar bo teh vsako leto manj. Pomembna je tudi odločitev ČZS, da spodbudi nastanek pravilnika o ocenjevanju medu, po katerem bodo ocenjevalci presojali kakovost medu ne glede na to, v katerem kraju bo ocenjevanje, kajti šele na podlagi enotnih pravil bo mogoča tudi primerjava rezultatov, doseženih v različnih krajih. Seveda imajo takšna ocenjevanja svoje privržence in tudi nasprotnike, ki želijo, da bi bilo v državi samo eno osrednje ocenjevanje. Žal so med njimi tudi takšni, ki jih letos kljub bližini ni bilo v Semič, čeprav bi morali v vseh pogledih spodbujati razvoj čebelarstva in se zavzemati za vse večjo kakovost medu, hkrati pa bi si morali prizadevati tudi za to, da bi kupec res dobil najboljši iz narave, ne da bi čebelar to nehote pokvaril.

Letos so najboljši med pridelali Oskar Kristančič, Janez Arko, Franc Žnidarič in Jože Sever.

Ocenjevanje medu ima poleg tekmovalnega značaja brez dvoma zasluge tudi za tovrstno izobraževanje čebelarjev.

In kaj menijo o letošnjem ocenjevanju medu udeleženci – čebelarji? Številni so nekaj dni po končani prireditvi poklicali in pohvalili semiške čebelarje in priznali, da je ocenjevanje preseglo njihova pričakovanja. Nekateri so pričakovali več, morda višjo oceno svojega vzorca in so bili zato morda nekoliko razočarani. Komisija pod vodstvom prof. dr. Anamarije Plestenjak je bila nepristranska in je »kaznovala« sleherni pomanjkljivost v vzorcih. Morda res niso najboljše izbrana razmerja med merili, ki so bila ocenjevana, morda tudi niso upoštevana vsa določila

Fant in dekleta v narodnih nošah so prinesli priznanja za najboljše, unikatne izdelke steklarne Rogaška, ki jih je podaril g. Jože Božiček, direktor Dekorja Kozje.

Med govorniki so bili tudi A. Gril, ki je pohvalil prizadevnost organizatorjev, minister F. But, ki je čebelarjem obljubil boljše čase, in semiški župan I. Bukovec, ki je obljubil pomoč pri aktivnostih društva.

iz državnega pravilnika o medu, vendar, kot rečeno, določila o tem bodo do prihodnjega leta dokončno oblikovali strokovnjaki s tega področja. Ne glede na to, kakšno oceno je kdo dosegel, je po pošti prejel obvestilo o doseženi oceni, izmerjeni vlagi, elektrolitski prevodnosti in morebitnih pomanjkljivostih, ki so jih ocenjevalci zaznali v njegovem vzorcu. Najpogostejše pripombe so bile, da so v vzorcih ostanki voščin ali delcev, ki ne sodijo v med, vendar je bilo teh pripomb v primerjavi s prejšnjim ocenjevanjem veliko manj. Znova smo ugotovili, da čebelarjem še vedno manjka znanja in izkušenj pri določanju sortnosti medu, ocenjevalci pa so v okusu zaznali tudi nekaj tujih vonjav. Na splošno je bil med dober, vendar po našem pravilniku lahko dobi le 20 odstotkov vzorcev najvišje – zlato priznanje, 25 odstotkov vzorcev srebrno priznanje, 35 odstotkov bronasto priznanje, preostali pa priznanje za sodelovanje. Tako ni nikoli vnaprej določena meja, kolikšno število točk mora doseči vzorec za kakšno priznanje, kljub temu pa je na vrhu enak odstotek najboljših. Zdaj pa k podelitvi priznanih. Pripravili smo jo hkrati s prireditvijo ob semiškem občinskem prazniku 27. oktobra. Glede na zanimanje in obisk je bil prostor v gostilni Pezdirc, ki premore 150 sedežev, občutno premajhen. S svojo udeležbo so nas počastili številni gostje, nekateri pa tudi presenetili. Obiskali so nas štirje župani belokranjskih in dolenskih občin, poslanec državnega zbora g. Andrej Fabjan, državna sekretarka ga. Vida Čadonič Špelič, minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano mag. Franci But, podpredsednik ČZS g. Avgust Gril, tajnik g. Anton Tomec in član upravnega odbora g. Matej Blejec. Za presenečenje je poskrbel prof. dr. Jože Starc, ki ga naši čebelarji poznajo kot izjemnega čebelarskega strokovnjaka, politiki pa kot častnega konzula Republike Slovenije na Švedskem, med drugim pa je tudi častni član ČD Semič. Za presenečenje udeležencem smo poskrbeli tudi mi. Dekleta, oblečena v belokranjske narodne noše (na sliki), imajo v rokah kristalno priznanja, unikatne izdelke steklarne Rogaska, ki jih je prispeval direktor Dekorja iz Kozjega g. Jože Božiček. Priznanja so bila oblikovana in izdelana posebej za to priložnost. Za najvišje ocenjeni belokranjski med in hkrati četrto najvišje število točk je nagrado – posodo za med prispeval Mithraeum iz Lokev pri Črnomlju. Dobitnike najvišjih priz-

nanj boste prepoznali na sliki, za tiste, ki jih ne poznate, pa naj navedemo njihova imena. Četrto najvišjo oceno in najboljšo oceno za med iz Bele krajine je za kostonjev med dobil g. Jože Sever iz Semiča, predsednik društva Stane Plut pa mu je izročil priložnostno darilo – posodo za med. Tretjo najvišjo oceno je prav tako za kostonjev med dobil g. Franc Žnidarič iz Dola pri Ljubljani, kristalno priznanje mu je izročil podpredsednik Čebelarske zveze Slovenije g. Avgust Gril. Drugo najvišjo oceno je za lipov med dobil g. Janez Arko iz Brega pri Ribnici, kristalno priznanje pa mu je izročil semiški župan g. Ivan Bukovec. Najvišjo oceno je za akacijev med dobil g. Oskar Kristančič iz Plešiva pri Dobrovem. Kristalno priznanje mu je izročil minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano mag. Franci But. S posebnim priznanjem – zlatim znakom ČD Semič – smo se semiški čebelarji oddolžili g. Jožetu Severju za zasluge v dozdajšnjem delu v ČZS in ČD Semič. Seveda ministra Buta tudi ob tej priložnosti nismo pozabili spomniti na težave v slovenskem čebelarstvu. Na koncu naj se zahvalimo vsem čebelarjem, ki so vzorce svojega medu poslali v ocenjevanje, in seveda donatorjem, brez katerih bi le stežka vse skupaj izpeljali. Zahvaliti pa se želimo tudi učencem in mentorici osnovne šole Semič, ki so pripravili kulturni del programa, voditeljici Vanji Plut, članom komisije za ocenjevanje prof. dr. Anamariji Plestenjak, doc. dr. Tereziji Golob, doc. dr. Janezu Poklukarju, Bojano Pavlinu, Antonu Kremescu, Jožetu Severju, vsem gostom in vsem domačim čebelarjem, ki so pomagali pri izvedbi ocenjevanja. Med, ki je ostal od kontrolnih vzorcev, smo po izteku roka za pritožbe podarili osnovni šoli Semič, preostali del vzorcev pa smo podarili Biotehniški fakulteti v Ljubljani za njene potrebe. Če smo storili kakšno napako, nas le opozorite nanjo, da jo popravimo ali da bomo na to prihodnjič bolj pozorni. Veseli bomo vaših dobronamernih pripomb in jih bomo skušali upoštevati. Ob tej priložnosti prosim tudi vse, ki se ukvarjajo z organizacijo podobnih ocenjevanj, naj me pokličejo na telefonsko številko 07/306 03 43 ali pustijo svoj naslov v tajništvu ČZS, saj bo delovna skupina potrebovala njihovo pomoč in sodelovanje pri nastajanju novega pravilnika o ocenjevanju medu.

Nasvidenje na mednarodnem ocenjevanju medu v Semiču prihodnje leto!

REZULTATI OCENJEVANJA:

Ime in priimek	Naslov	Pošta	Sorta	Priznanje
Oskar Kristančič	Plešivo 25b	5212 Dobrovo	akacija	zlato priznanje
Janez Arko	Breg 66	1310 Ribnica	lipa	zlato priznanje
Franc Žnidarič	Videm 40/g	1262 Dol pri Ljubljani	kostonj	zlato priznanje
Jože Sever	Semič 7c	8333 Semič	kostonj	zlato priznanje
Matiija Vidic	Suhor 15	8350 Dol. Toplice	gozdni	zlato priznanje
Branko Obratovič	Šalka vas 44a	1330 Kočevje	javor	zlato priznanje
Jože Govednik	Slamna vas 25	8330 Metlika	kostonj	zlato priznanje
Alojz Zupančič	Vavta vas 14	8351 Straža	gozdni	zlato priznanje
Karel Car	Brezovci 41g	9201 Puconci	kostonj	zlato priznanje

Ime in priimek	Naslov	Pošta	Sorta	Priznanje
Anton Sever	Brezova Reber 2	8333 Semič	kostanj	zlato priznanje
Viktor Kladnik	Glavni trg 38	8290 Sevnica	kostanj	zlato priznanje
Jure Hure	Brusje	Hvar/Hrvaška	sivka	zlato priznanje
Ivan Simčič	Kočevska Reka 56	1338 Kočev. Reka	lipa	zlato priznanje
Jože Turk	Sela 53	8350 Dol. Toplice	gozdni	zlato priznanje
Matjaž Marincelj	Trg zbora odposlan, 34	1330 Kočevje	gozdni	zlato priznanje
Julij Anton Gaberšček	Volče 86a	5220 Tolmin	lipa	zlato priznanje
Avđust Gril	Rožna Dolina 9	1290 Grosuplje	gozdni	zlato priznanje
Aleksander in Franc Žvickart	Mizarska ul. 21	3210 Slov. Konjice	kostanj	zlato priznanje
Branko Obravončič	Šalka vas 44a	1330 Kočevje	lipa	zlato priznanje
Anton Andrejčič	Novomeška c.85	8351 Straža	gozdni	zlato priznanje
Avđust Gril	Rožna Dolina 9	1290 Grosuplje	gozdni	zlato priznanje
Mirko Pavlin	Sela 3a	8333 Semič	cvetlični	zlato priznanje
Domine Krese	Podturen 96	8350 Dol. Toplice	gozdni	zlato priznanje
Janez Arko	Breg 66	1310 Ribnica	gozdni	zlato priznanje
Jože Grandovec	Soteska 43	8351 Straža	gozdni	zlato priznanje
Cebelar. Pšeničnik & Breznik	Zg. Žerjavci 61	2230 Lenart	kostanj	zlato priznanje
Avđust Gril	Rožna Dolina 9	1290 Grosuplje	gozdni	srebrno priznanje
Martin Adlešič	Vrtna ul. 4	8340 Črnomelj	gozdni	srebrno priznanje
Stane Klančar	Grozničkova 11	1000 Ljubljana	hoja	srebrno priznanje
Jože Tomše	Globočice 13	8262 Krška vas	kostanj	srebrno priznanje
Martin Plut	Stranska vas 1	8333 Semič	kostanj	srebrno priznanje
Janez Kojek	Dolga vas Omerzova 29	1330 Kočevje	lipa	srebrno priznanje
Jože Sever	Semič 7c	8333 Semič	lipa	srebrno priznanje
Julij Anton Gaberšček	Volče 86a	5220 Tolmin	cvetlični	srebrno priznanje
Emil Krese	Prečna ul. 7	1330 Kočevje	gozdni	srebrno priznanje
Janez Arko	Breg 66	1310 Ribnica	hoja	srebrno priznanje
Alojz Zupančič	Vavta vas 14	8351 Straža	kostanj, lipa	srebrno priznanje
Komac Branko	Čezsoča 32	5230 Bovec	lipa	srebrno priznanje
Ludvik Ivanetič	Oskoršnica 3	8333 Semič	lipa, kostanj	srebrno priznanje
Vili Maček	Omerzova 16	1330 Kočevje	smreka	srebrno priznanje
Stane Knežič	Trg zbora odposlan, 65	1330 Kočevje	gozdni	srebrno priznanje
Minka Plešnar	Rožna 1	1330 Kočevje	gozdni	srebrno priznanje
Ciril Vidrih	Vrtna ul. 7	1381 Rakek	hoja	srebrno priznanje
Mirko Pavlin	Sela 3a	8333 Semič	lipa	srebrno priznanje
Vili Maček	Omerzova 16	1330 Kočevje	gozdni	srebrno priznanje
Mihael Kotnik	Predgora 7	2394 Kotlje	smreka	srebrno priznanje
Jože Mavsar	Vrtača 29	8333 Semič	kostanj	srebrno priznanje
Mirko Pavlin	Sela 3a	8333 Semič	kostanj	srebrno priznanje
Vili Maček	Omerzova 16	1330 Kočevje	lipa	srebrno priznanje
Martin Pečavar	Nestopljiva vas 1	8333 Semič	lipa	srebrno priznanje
Jure Hure	Brusje	Hvar/Hrvaška	jesensko resje	srebrno priznanje
Stane Plut	Krvavčji Vrh 1a	8333 Semič	cvetlični	srebrno priznanje
Branko Obravončič	Šalka vas 44a	1330 Kočevje	cvetlični	srebrno priznanje
Josef Drobesh	St. Kanzian	Avstrija	gozdni	srebrno priznanje
Slavko Čeh	Linhartova 1	2250 Ptuj	gozdni	srebrno priznanje
Boštjan in Anton Noč	Selo 42	4274 Žirovnica	hoja	srebrno priznanje
Aleksander in Franc Žvickart	Mizarska ul. 21	3210 Slov. Konjice	hoja	srebrno priznanje
Peter Schilling	Cesta ob Soči 10	5210 Deskle	akacija	srebrno priznanje
Viktor Pešelj	Livold 4a	1330 Kočevje	gozdni	srebrno priznanje
Jože Sever	Semič 7c	8333 Semič	hoja	srebrno priznanje
Franc Kapš	Rumanja vas 55	8351 Straža	hoja	srebrno priznanje
Vinko Vraničar	Ručetna vas 9b	8340 Črnomelj	kostanj, lipa	srebrno priznanje
Marijan Mlaker	Pesnica 50e	2211 Pesnica	cvetlični	bronasto priznanje
Janez Kojek	Dolga vas Omerz. 29	1330 Kočevje	hoja	bronasto priznanje
Viktor Pešelj	Livold 4a	1330 Kočevje	hoja	bronasto priznanje
Janez Gačnik	Jerebova 8	8330 Metlika	kostanj	bronasto priznanje
Alojz Dichelberger	Kašča 11	8333 Semič	lipa, kostanj	bronasto priznanje
Slavko Rot	Borisa Kalina 65	5250 Solkan	hoja	bronasto priznanje
Boštjan in Anton Noč	Selo 42	4274 Žirovnica	kostanj	bronasto priznanje
Josip Rožman	Mala Paka 10	47276 Žakanje, Hrv.	kostanj	bronasto priznanje
Franc Klopčič	Semič 34 c	8333 Semič	kostanj	bronasto priznanje
Stane Plut	Krvavčji Vrh 1a	8333 Semič	lipa	bronasto priznanje
Jože Mavsar	Pribišje 2	8333 Semič	lipa	bronasto priznanje
Slavko Rot	Borisa Kalina 65	5250 Solkan	lipa	bronasto priznanje
Anton Kužnik	Kamni Potok 9	8210 Trebnje	lipa	bronasto priznanje
Franc Merhar	Mačkovec NN	1330 Kočevje	lipa	bronasto priznanje

Ime in priimek	Naslov	Pošta	Sorta	Priznanje
Slavko Čeh	Linhartova 1	2250 Ptuj	cvetlični	bronasto priznanje
Lojze Rigler	Velike Lašče 69	1315 Velike Lašče	cvetl., kostanj	bronasto priznanje
Jože Kočevar	Sela 19	8333 Semič	gozdni	bronasto priznanje
Branko Obranič	Šalka vas 44 a	1330 Kočevje	hoja	bronasto priznanje
Čebelarstvo Selak	Lunačkova ul. 22	8233 Mirna	lipa	bronasto priznanje
Zdravko Hribovšek	Zg. Tuhinj 59	1219 Laze v Tuhinju	mešani	bronasto priznanje
Jože Govednik	Slamna vas 25	8330 Metlika	akacija	bronasto priznanje
Zlatko Priselac	Orlakovo 28b	47282 Kamanje, Hrv.	cvetlični	bronasto priznanje
Janez Gačnik	Jerebova 8	8330 Metlika	cvetlični	bronasto priznanje
Jože Tomše	Globočice 13	8262 Krška vas	cvetlični	bronasto priznanje
Franc Kaše	Čeče 101a	1430 Hrastnik	cvetlični	bronasto priznanje
Franc Kapš	Rumanja vas 55	8351 Straža	gozdni	bronasto priznanje
Brane Borštnik	Prilesje 3a	1315 Velike Lašče	kostanj	bronasto priznanje
Franc Kaše	Čeče 101a	1430 Hrastnik	gozdni	bronasto priznanje
Kamil Možina	Šalka vas 10	1330 Kočevje	gozdni	bronasto priznanje
Ivan Dehlič	Stankovci 1	47272 Ribnik, Hrv.	kostanj	bronasto priznanje
Vinko Dolšak	Gozdna ulica 13	3250 Rog. Slatina	akacija	bronasto priznanje
Ivan Koderman	Vrhpolje 6	1251 Moravce	gozdni	bronasto priznanje
Ana Majerle	Predgrad 54	8342 St. trg ob Kolpi	hoja	bronasto priznanje
Mirko Pavlin	Sela 3a	8333 Semič	hoja	bronasto priznanje
Jože Grandovec	Soteska 43	8351 Straža	hoja	bronasto priznanje
Karel Čar	Brezovci 41g	9201 Puconci	lipa	bronasto priznanje
Zdravko Plut	Črešnjevec 23	8333 Semič	lipa	bronasto priznanje
Stane Knežič	Trg zbora odposlan. 65	1330 Kočevje	lipa	bronasto priznanje
Franc Movern	Praprot 11	8333 Semič	lipa	bronasto priznanje
Toni Zupancič	Rateče 1a	4283 Rateče	gozdni	bronasto priznanje
Andrej Sever	Marentičeva 30	8330 Metlika	gozdni	bronasto priznanje
Franc Čanč	Prešernov trg 12	3325 Šoštanj	kostanj	bronasto priznanje
Viktor Pešelj	Livold 4 a	1330 Kočevje	lipa	bronasto priznanje
Žan Škrinjar	Kašča 10	8333 Semič	cvetlični	bronasto priznanje
Slavko Rot	Borisa Kalina 65	5250 Solkan	akacija	bronasto priznanje
Franc Žnidarič	Videm 40/g	1262 Dol pri Ljubljani	cvetlični	bronasto priznanje
Anton Zor	Savska 19	4248 Lesce	gozdni, lipa	bronasto priznanje
Vinko Dolšak	Gozdna ulica 13	3250 Rog. Slatina	kostanj	bronasto priznanje
Aleš Rodman	Gregorčičeva 2	6210 Sežana	akacija	priznanje za sodelov.
Branko Šimec	Dragatuš 22 a	8343 Dragatuš	cvetlični	priznanje za sodelov.
Vinko Vraničar	Ručetna vas 9b	8340 Črnomelj	cvetlični	priznanje za sodelov.
Stanko Stariha	Praproče 2	8333 Semič	gozdni	priznanje za sodelov.
Franc Merhar	Mačkovec NN	1330 Kočevje	gozdni	priznanje za sodelov.
Janez Movern	Semič 50g	8333 Semič	gozdni	priznanje za sodelov.
Josef Waschnig	St. Kanzian	Avstrija	gozdni	priznanje za sodelov.
Stanko Stariha	Praproče 2	8333 Semič	cvetlični	priznanje za sodelov.
Franc Klopčič	Semič 34 c	8333 Semič	cvetlični	priznanje za sodelov.
Bojan Knavs	Šalka vas 96	1330 Kočevje	lipa	priznanje za sodelov.
Ana Majerle	Predgrad 54	8342 St. trg ob Kolpi	lipa	priznanje za sodelov.
Alojz Kraševce	Dane 8	1386 St. trg pri Ložu	cvetlični	priznanje za sodelov.
Bojan Knavs	Šalka vas 96	1330 Kočevje	hoja	priznanje za sodelov.
Bojan Knavs	Šalka vas 96	1330 Kočevje	smreka	priznanje za sodelov.
Jože Horvat	Kozjak nad Pesnico 66	2201 Zg. Kungota	cvetlični	priznanje za sodelov.
Zdravko Plut	Črešnjevec 23	8333 Semič	gozdni	priznanje za sodelov.
Alojz Kraševce	Dane 8	1386 St. trg pri Ložu	hoja	priznanje za sodelov.
Alojz Rogelj	Srednja vas 16	8333 Semič	gozdni	priznanje za sodelov.
Branko Komac	Čezsoča 32	5230 Bovec	akacija	priznanje za sodelov.
Božidar Vidic	Suhor 12	8350 Dolenjske Topl.	gozdni	priznanje za sodelov.
Jože Tomše	Globočice 13	8262 Krška vas	hoja	priznanje za sodelov.
Vinko Dolšak	Gozdna ulica 13	3250 Rog. Slatina	cvetlični	priznanje za sodelov.
Boštjan in Anton Noč	Selo 42	4274 Žirovnica	akacija	priznanje za sodelov.

OBVESTILO

Na območju **POMURJA** delo **specialista za zdravstveno varstvo čebel** od novembra 2001 opravlja **LIDIJA MATAVŽ**, dr. vet. med., s sedežem na Veterinarskem zavodu Slovenije, OE MURSKA SOBOTA, Lendavska c. 27, 9000 Murska Sobota; tel.: 02 53 48 219, mob.: 031 622 730.

BO ZLATA PRELEPKA POMAGALA PRAZNITI SODE?

France Jeras

Nekaj letošnjega medenega pridelka je že prelitega v kozarce. Na njih so seveda običajne nalepke. Z veseljem in ponosom pa so nekateri čebelarji letos prvič na kozarce in njihove pokrove nalepili zaščitne prelepke kolektivne blagovne znamke. Na prvi pogled samo zlatorumeni okras, pa vendar veliko več! Podatki na prelepki uživalcu medu jasno povedo, da je v kozarcu med kontrolirane kakovosti, pridelan v Sloveniji.

Sporočilo prelepke je torej dokaj skopo. Podatek »slovenski med« pa je vendarle izjemno pomemben, saj razkrije izvor medu. Tega so namreč trgovsko-industrijske polnilnice medu največkrat zamolčale in na prodajne police pošiljale manj ugleden latinsko-ameriški ali azijski pridelek.

Drugi podatek na zaščitni prelepki – »med kontrolirane kakovosti« – kupcu najbrž ne pove dovolj. Verjetno bo sklepal, da nekdo bedi nad kakovostjo pridelka, ob tem pa najbrž ne bo pomislil, da jo določa poseben, že dve leti veljaven slovenski pravilnik o medu. Še manj pa mu bo jasno, da mu prelepka – kot materializacija kolektivne blagovne znamke – v resnici zagotavlja, da ima v rokah »naraven, pristen, v Sloveniji pridelan med vrhunske kakovosti«. To zagotovilo namreč izhaja iz uvodnega člena Pravilnika o kolektivni blagovni in storitveni znamki za slovenski med vrhunske kakovosti. V istem členu je tudi jasno opredeljen cilj kolektivne blagovne znamke. Rečeno je namreč, da Čebelarstva zveza Slovenije kot nosilka in lastnica znamke spodbuja in pospešuje pridelavo in prodajo slovenskega medu vrhunske kakovosti in za to organizira enoten nadzor pridelave, ocenjevanje kakovosti in pospeševanje prodaje.

Prelepka seveda tega ne more povedati tako obširno; zato pa bo treba to dopovedovati ustno in na vse druge načine, tudi s prepričljivim oglaševanjem. Sicer pa bo koristen namen dosežen samo, če bo posledica na novo uvedenega sistema kolektivne blagovne znamke tudi učinkovitejša propaganda za med in uspešnejše ozaveščanje kupcev. Na ta na-

čin je mogoče izboljšati ekonomiko čebelarjenja in doseči, da med ne bo več ostajal pri čebelarjih v sodih. Ali drugače povedano, da čebelarji ne bodo več iz obupa praznili sodov: bolje prodati za majhen denar kot pa imeti pretirano veliko zalogo!

Bilo bi zelo napak, če bi koristnost kolektivne blagovne znamke vrednotili samo po sporočilnosti zlatorumene prelepke. Ta kupcu res pove, da je v kozarcu vrhunski čebelji pridelek, vendar to še ni dovolj. Prelepka bo kvečjemu pripomogla k odločitvi pri izbiri, če bodo na isti prodajni polici tudi kozarci medu brez prelepke. Prelepka je torej brez dvoma koristna za kupca, za čebelarsko srenjo pa samo to še ne bo prineslo večjih koristi.

Največja pridobitev za slovenske pridelovalce medu bo pospeševanje prodaje. Glede na to bo treba na podlagi organiziranega truda Čebelarstva zveze Slovenije in čebelarskih društev spraviti večje količine medu v gospodinjstva oz. na jedilnike prebivalcev Slovenije. V zvezi s tem bomo imeli velike težave pri premagovanju precej razširjene miselnosti, da med uporabljamo predvsem v čaju oziroma kot sredstvo proti prehladu. V tem je za številne vsa uporabnost medu, to pa je tudi razlog za kampanjsko nakupovanje, kadar razsajata prehlad in gripa. No, s kančkom cinizma je mogoče reči, da je še dobro, ker živilski in medicinski strokovnjaki vsaj uporabe medu v čaju še niso odsvetovali, saj so ga tako kot na primer živalske maščobe in sladkor že uvrstili na črno listo odsvetovanih živil. Pri tem se sploh ne potrudijo, da bi razlikovali med nekoristno saharozo in plemenitim grozdnim in sadnim sladkorjem. Da bi poleg tega vendar priznali koristnost drugih sestavin medu, pa sploh ne moremo pričakovati! Novi si-

CERES d.o.o.

Mirna 14, 9000 Murska Sobota

TRGOVINA MARTJANCI

tel.: 02 548 16 39, GSM: 041 882 871

Po ugodnih cenah ponujamo ves čebelarski material. Imetnikom čebelarskih kartic omogočamo 5-odstotni popust pri nakupu in gotovinskem plačilu v vrednosti več kot 5.000 SIT in 10-odstotni popust pri nakupu v vrednosti več kot 15.000 SIT.

Vsako drugo in četrto sredo v mesecu od 8. do 10. ure nasveti Jožeta MATAVŽA, dr. vet. med.

Po dogovoru dostavimo čebelarski material na dom oziroma na sedež ČD. Ob delavnikih je trgovina odprta od 8. do 16. ure, ob sobotah pa od 8. do 12. ure.

Se priporočamo!

NOVO!
Specializirana trgovina
s čebelarskim materialom

stem kolektivne blagovne znamke za slovenski med vrhunske kakovosti je zahteven organizacijski mehanizem. Tisti, ki so ga postavili na noge, zaslužijo vse priznanje in pohvalo za organizacijsko-pogodbeno povezavo vseh subjektov: ČZS, komisije za kolektivno znamko, čebelarških društev, čebelarjev, preglednikov medu, pooblaščenega laboratorija in trgovcev oziroma polnilnic medu. Ker brez stalne propagandno-prodajne kampanje zanesljivo ne bo vidnejših količinskih in finančnih rezultatov pri prodaji medu, bo za delovanje razvejenega organizacijskega mehanizma vsekakor treba nameniti znatna finančna sredstva. Iluzorno bi bilo pričakovati, da bo za financiranje zadoščal zgolj skromen zaslužek od prodaje prelepke s kolektivno znamko.

Rezultati stalne propagandno-prodajne kampanje ne bodo zadostni, če bodo akcije namenjene samo (vsaj na začetku) majhni količini, ki jo bomo dali na trg s prelepko. Če pa bodo prodajne kampanje preračunane na celotno količino slovenskega pridelka medu, bo večina čebelarjev zlato prelepko vzela za svojo, predvsem ekonomski odrešilni simbol – čeprav prelepke ne bodo vsi uporabljali.

Naj iz množice skoraj 8300 slovenskih čebelarjev izločimo tiste, ki so z dvema, tremi ali petimi panji čebel res samo ljubitelji brez pridelovalnih (tržnih) presežkov. Ocenimo lahko, da ima statistično povprečen nepoklicni slovenski čebelar s približno 15 panji čebel vsako leto v sodih več kot 200 kg medu, čeprav svojih čebel ne spodbuja in ne priganja k delu s prevažanjem na več pasišč. Prav nepoklicni čebelarji (ter nekaj več kot 50 poklicnih) so organizacijska baza čebelarške organizacije, zato morajo biti nanje preračunani tudi ugodni vplivi kolektivne blagovne znamke.

Vsekakor je treba poudariti, da si pravico do uporabe prelepke kolektivne blagovne znamke lahko pridobi izključno čebelar posameznik, ki kot pridelovalec izpolni vse stroge zahteve pravilnika o kolektivni blagovni znamki. Ta med drugim zahteva urejenost in higieno tako v čebelnjaku kot v prostorih za točenje in skladiščenje. Predpisani sta ustrezna kakovost medu, ustrezna oprema in tudi na sploh mora biti pri pridelavi vse v skladu z dobro čebelarško prakso.

Preglednik medu torej izroči prelepke za točno določeno količino medu v uporabo določenemu čebelarju. Če ta medu ne bo dal neposredno v prodajo, temveč posredno, prek čebelarške zadrage, regijske polnilnice ali prek trgovske polnilnice, potem je jasno, da so prelepke lahko samo na tistih kozarcih, v katerih je v resnici pridelek čebelarja, ki si jih je pridobil.

V ČZS je k sreči prevladalo stališče, da mora biti zaradi preprečevanja zlorab pri uporabi kolektivne blagovne znamke zagotovljena sledljivost. Različne zadruge, regionalne in trgovske polnilnice kot gro-sistični prodajalci medu z zlatimi prelepkami, pa tudi trgovinski prodajalci na drobno, lahko seveda uporabljajo svoje komercialne nalepke. Če so na kozarcih tudi prelepke kolektivne blagovne znamke, potem mora biti na nalepkah (etiketah) obvezo naveden tudi pridelovalec. Koristno bi bilo, da bi ob podatku o pridelovalcu navedli tudi matično čebelar-sko društvo, v katerem se je pridelovalec pogodbeno vključil v sistem kolektivne blagovne znamke.

Najpomembnejše je, da je glavni akter kolektivne blagovne znamke čebelar posameznik. To je imela pred očmi tudi komisija za organizacijske in pravne akte pri Čebelarški zvezi Slovenije. Ko je ta komisija obravnavala zamisel o pogodbenem razmerju, s katerim bi se v sistem kolektivne blagovne znamke – ob plačilu določene licenčne pristojbine – lahko vključevale polnilnice oziroma trgovci, je izoblikovala pomembno stališče: izvirno pravico do uporabe prelepke imajo čebelarji posamezniki. Če pa polnilec – trgovec med kupi pri pridelovalcu, pridobi hkrati z vrhunskim medom tudi pravico do uporabe prelepke. V tem primeru na nalepki kozarca ne bo smel manjkati podatek, kdo je resnični pridelovalec.

V interesu čebelarjev in ob prepričanju, da bi bilo škodljivo za uveljavljanje kolektivne blagovne znamke, je omenjena komisija zavrnila možnost, da bi trgovci – polnilec lahko sam »rezal« med. Prepovedano je torej po lastni presoji in po komercialnih potrebah mešati medove različnih pridelovalcev in takšne mešanice opremljati s prelepkami kolektivne blagovne znamke. Seveda pa ni nobenih ovir za komercialne mešanice medu, ki ni v sistemu kolektivne blagovne znamke – celo zaželeno so, če bodo prispevale k večji porabi medu.

POPRAVEK NAVEDBE V ČLANKU PETDESETI REDNI LETNI OBČNI ZBOR ČZS

Tone Pogačnik, delagat ČD Škofja Loka na letošnjem občnem zboru ČZS, nas je opozoril, da je v letošnjem Čebelarju številka 11 na strani 341 nepravilno navedeno, češ da je bil proti graditvi Čebelarškega centra s sredstvi ministrstev, kot je tudi napačno zapisano v zapisniku občnega zbora. S tem se nasprotno zelo strinja in je vesel, da sredstva iz teh naslovov za ta namen tudi pritekajo. Boji pa se velikih posojil, zato smatra, da z njimi ne bi smeli graditi Čebelarškega centra.

Uredništvo

Izkušnje naših čebelarjev

VEČMATICNO ČEBELARJENJE

Boštjan Grom – Vrhnika

Pred časom sva se z Igorjem Gabersčkom prek interneta pogovarjala o večmatičnih družinah in mojih izkušnjah o tem. Napisal sem mu nekaj letošnjih ugotovitev, pozneje pa sem jih še nekoliko dopolnil.

To leto je bilo precej rojivo in tako mi ni manjkalo mladih matic, zato sem se lahko ukvarjal tudi s poizkusi. Naj vam vse dogodke prikažem kronološko.

Letos spomladi (11. marca) sem v Bohinjski Bistrici na Gorenjskem kupil nakladni panj. Sestavljen je bil iz ene cele in tretjinske naklade. V njem je bila matica, ki je čez leto približno 2–3-krat prelegala, a vedno brez uspeha. Vedno, preden se je matica poglobila, sem namreč našel podrte matičnike, mlade matice pa nikjer. Tako sem se odločil, da bom stvar vzel v svoje roke. Kupil sem še dve celi nakladi in dve matični rešetki. Najprej sem odstranil tretjinsko naklado in dodal celo naklado, vstavil pa sem tudi matično rešetko. Družini sem 3. junija dodal eno matico, ki sem jo odvzel družini, v katero pa sem dodal na novo opraso matico. Staro sem dal v matičnico v zgornjo etažo LR panja. Med tem je prelegla spodnja matica, v gornji pa sem 23. junija opazil nekaj zaleženih matičnikov. Ker je bila spomladi paša razmeroma izdatna, pa tudi zalege ni primanjkovalo, sem na vrh teh dveh naklad postavil še eno in ji 30. junija dodal matico. To početje sicer ni bilo uspešno, saj so čebele matico takoj umorile. Tako sem 8. julija dodal še drugo matico, in to so čebele takoj sprejele.

Morda še kakšna beseda o izkušnji pri dodajanju matice. Pri prvem dodajanju matice, ki sem jo dodajal v matičnico in s štirimi čebelami spremljevalkami iz njene družine, sem že med dodajanjem opazil, da so se čebele do tuje matice vedle precej nasilno, naslednji dan pa sem jo našel mrtvo. Čez nekaj dni, ko sem na enak način dodajal drugo matico, sem opazil, da so čebele na povsem drugačen način prišle do kletke in po njej tudi povsem umirjeno hodile in ogledovale novo matico. Zato sem to matico umetno osvobodil in jo po dveh urah izpustil iz matičnice.

Tako sem 21. julija označil izleženo matico, ki se je izvalila v srednji nakladi, in jo vrnil nazaj v isto naklado. Pri vnovičnem pregledu 25. julija sem jo našel v spodnji nakladi in tedaj je tudi že začela zalegati. Samo domnevam pa lahko, da ni več našla poti v svoj panj, ko je poletela na praho.

Pri nakladnem panju pa je morda problem, da ima

vsaka naklada (etaža) spredaj na sredini luknjico s približnim premerom 20–24 mm, to pa matica lahko zgreši. Morda pa ji ni uspelo pristati, ker pred odprtino ni nobene »pristajalne steze« oziroma brade, kot je to pred spodnjo naklado. Najbrž je nova matica zaradi tega pristala v spodnji etaži. Že takoj ko sem kupil nakladni panj, sem opazil, da je brada nekoliko prekratka, saj je veliko čebel po nesreči pristalo v travi pred panjem in pod njim, zato sem brado podaljšal za 5 cm. To za zdaj zadošča, saj opažam, da čebele nimajo več težav s pristajanjem.

V drugih AŽ družinah sem imel dve matici preveč (bilo mi je škoda, da bi ju uničil, saj sta obe še zalegali, čeprav sta bili starejši od dveh let), zato sem vsako posebej dal v vsako od gornjih naklad. Tako sem imel v treh nakladah v LR panju takrat skupaj šest matic, dve po dve ločeni z matičnimi rešetka-

Moj nakladni panj s plastičnimi satnicami. Foto: B. Grom

mi. Vse do 14. avgusta so vse tudi dokaj pridno zalegale, spodnje, stare matice, pa nisem našel nikoli več. Ob pregledu 12. septembra sem v vsaki nakladi našel samo še po eno matico.

31. oktober je bil zelo toplel dan, zato sem na hitro pogledal v zgornjo etažo LR panja. Tam sem še vedno opazil matico, okoli nje pa sem lahko opazil »še« nekaj zalege. Predvidevam da sta tudi drugi matice v spodnjih etažah še živi in dejavni, saj so čebele še dolgo v jesen pridno nosile cvetni prah.

Pred panjem sem opazil tudi največ pet čebel, polnih cvetnega prahu. Po predvidevanjih bo do spomladi ostala v panju samo še ena matica, saj sem slišal, da čebele čez zimo ohranijo samo eno matico, preostale pa pokončajo: najprej tisto matico v medišču, pozneje pa še tisto v srednji etaži. Najbrž pa je verjetno, da bo ostala samo tista matica v srednji etaži, kajti če bo zima precej mrzla, se bodo čebele trdneje stisnile v gručo, tako da bosta spodnja in gornja matica ostali zunaj gruč in od

mraza umrli. O tem, kako so matice preživele zimo, bom podrobneje pisal po prvem spomladanskem preventivnem pregledu.

Ko sem že pri pisanju, lahko napišem še nekaj o ugotovitvah in razlikah med plastičnimi in klasičnimi satnicami. Letos sem kupil nekaj plastičnih satnic in tri dodal v panj že pri prvi širitvi panja. Te še zdaj niso izdelane v celoti. Ko pa sem širil drugič, sem v panj dodal deset klasičnih voščenih satnic. Z izjemo dveh so bile že po enem tednu skoraj v celoti potegnjene in nekaj tudi zaležene, preostale pa nekoliko pozneje. Tako lahko rečem, da plastika kljub praktičnosti ni vse ...

Vse, ki imate veselje do interneta, pa vabim, naj obiščejo mojo spletno stran na naslovu: www.cebelarstvo-grom.org, lahko pa jo obiščete tudi prek telefonske povezave WAP na naslovu www.cebelarstvo-grom.org/text.wml. Vsekakor ste vsi vabljeni v našo skupino; vanjo se lahko prijavite na naslovu: www.groups.yahoo.com/group/cebelarji/join.

bletnice

FRANC ČASAR IZ PLITVICE JE NAJSTAREJŠI ČLAN ČD PETER DAJNKO GORNJA RADGONA

PRI 92 LETIH ŠE VSAK DAN NEKAJKRAT OBIŠČE SVOJ ČEBELNJAK

Ni vsakemu dano, da bi dočakal starost, kot jo je dočakal naš sogovornik čebelar Franc Časar iz Plitvice pri Apačah. Rodil se je 26. februarja leta 1909 v Dokležovju. Odraščal je v obdobju, ko je bilo življenje na vasi trdo. Družino, v kateri se je rodilo pet otrok, štiri hčerke in sin, si je ustvaril leta 1934. Ker je družina štela pet otrok, za preživetje pa je bilo premalo zemlje, sta se z ženo in otroki leta 1946 odpravila na delo v Vojvodino. Delala sta na kmetijskem posestvu pri Vršču in tam ostala nekaj manj kot tri leta. Ko sta se leta 1949 vrnila v domači kraj, sta se zaposlila v tedanji Kmetijski zadrugi Lutverci. Po razpadu zadrug sta z ženo dobila hišo in 4 ha veliko posest v Plitvici, kjer Franc zdaj kot vdovec in kmečki upokojenec s sinom Francem preživlja jesen življenja.

Takšen je le delček njegovega življenja. Naš namen je Franca predstaviti kot najstarejšega čebelarja in člana Čebelarске družine Peter Dajnko Gornja Radgona. Njegova ljubezen do čebel sega v otroška leta. Tedaj je v rojstnem kraju čebelaril njegov sosed Vohar in pri njem je opazoval delo s čebela-

Čebelar Franc Časar iz Plitvice pri Apačah s starim košem.

mi. Posebej zanimivo je bilo zanj točenje medu, saj so ga lahko otroci uživali, kolikor so ga hoteli. Sam se je s čebelarstvom začel ukvarjati leta 1934. Takrat je prodal kolo, ki je bilo tedaj pravo bogastvo, in si za izkupiček kupil dva naseljena panja čebel. Postavil ju je ob domu svojih staršev v Dokležovju in začel čebelariti. Ob odhodu na delo v Banat je čebelje panje prepustil očetu. S čebelarstvom se je znova začel ukvarjati, ko se je naselil v Plitvici. Takrat, leta 1949, se je vključil v čebelarsko družino, ki je delovala tudi na območju Apač. Ob ustanovitvi Čebelarskega društva Gornja Radgona, zdaj Čebelarskega društva Peter Dajnko Gornja Radgona, se je včlanil v to društvo in mu ostal zvest vse do današnjih dni, to je polnih 50 let. Za delo v društvu je prejel številna čebelarska priznanja, med njimi od-

ličji Antona Janše II. in III. stopnje. V novem domu v Plitvici je začel čebelariti z dvema panjema vrste »neiser«; v njegovem čebelnjaku sta oba naseljena še dandanes. Na zadnji strani teh panjev je viden tudi datum izdelave, to je 26. februar 1948. Zdaj sta v njegovem čebelnjaku samo še ta dva panja naseljena, največ pa jih je imel 15.

Kot nam je povedal, mu čebele tudi zdaj veliko pomenijo. Čeprav je star 92 let, se vsak dan večkrat poda do čebelnjaka, pri katerem opazuje delo čebel. Kot je dejal, je kot čebelar lani doživel (leta 2000) najdonosnejšo medeno letino, še posebej dobro je medila akacija. Vesel je tudi, da je za čebelarstvo navdušil vnuka Slavka Železnjaka, ki se že ukvarja s čebelarstvom.

Ludvik Kramberger

LOGAR TRADE **čebelarstvo, proizvodnja in trgovina, d.o.o.**

Zupanova 1, 4208 Šenčur

tel.: 04 25 19 410, faks: 04 25 19 415,

e-pošta: logar-trade@siol.net, internet: www.logar-trade.si

Logar

ČEBELARSKA OPREMA

*Modeli za vrtanje
sveč iz čebeljega
voska*

*Zahtevajte
brezplačen
katalog!*

Delovni čas trgovine:

od ponedeljka do petka od 8.00 do 12.00 in od 15.00 do 18.00, ob sobotah od 9.00 do 12.00

**Pri gotovinskem nakupu čebelarske opreme v vrednosti več kot 5.000 SIT
priznamo čebelarjem z veljavno člansko izkaznico 4% popust.**

Naročeno blago vam lahko odpošljemo s paketno pošto!

Iz društvenega življenja

STROKOVNI IZLET ČEBELARJEV ČEBELARSKEGA DRUŠTVA DOLOMITI POLHOV GRADEC

Zahodno od Ljubljane se razprostira hriboviti svet znanih Polhograjskih Dolomitov. Na tamkajšnjih vzpetinah, poraščenih z gozdom, in v čisti naravi čebelarji večje število vestnih in uspešnih čebelarjev. Več let je že v navadi, da tamkajšnje Čebelarsko društvo Dolomiti zanje organizira strokovne izlete k znanim izkušenim čebelarjem. Letos smo se odločili za obisk pri znanem vzrejevalcu matic Ivanu Dremlju.

Neko nedeljo ob koncu avgusta, ko smo že zakoračili v novo čebelarsko leto, smo se zgodaj zjutraj zbrali pred občinsko stavbo na Dobrovi ter se s petimi osebnimi avtomobili mimo Ljubljane in po dolini Besnice odpeljali v Dragovšek pri Šmartnem pri Litiji, kjer čebelarji gospod Ivan Dremelj. Znani vzrejevalec matic, ki kljub obilici dela in številnim obveznostim najde čas tudi za čebelarje, nas je pristrčno sprejel. Na kratko nam je opisal svojo čebelarsko pot, od čebelarskih začetkov v mladosti do zdajšnjega priznanega vzrejevalca, potem pa smo stopili do njegovega čebelnjaka. Tam sta nam s sinom pokazala postopke vzrejanja kakovostnih matic in pri-

dobivanja matičnega mlečka ter nam razložila anatomijo čebel in tehnologijo dela z čebeljimi družinami. Potem smo si pobliže ogledali plemenilčke, v katerih odraščajo mlade matice, preden jih v matičnicah dostavi čebelarjem. Sončno avgustovsko nedeljsko dopoldne se je hitro pomikalo proti poldnevju, kljub temu pa niti mlajšim niti starejšim, že izkušenim čebelarjem, ni zmanjkalo vprašanj. Zadovaljni z nasveti gospoda Dremlja smo na povabilo njegove žene posedli v čebelarskem kotičku, v katerem je za nas pripravila nekaj dobrot, da ne omagamo na poti domov.

Polni novih vtisov in nasvetov smo se poslovili od dužine Dremelj z željo, da bi se še kdaj srečali. Prek hribovja zahodno od Šmartnega in po dolini Besnice smo v nekaj več kot pol ure prispeli v Polje pri Ljubljani in se potem po obvoznici okoli Ljubljane peljali še do izvoza na Brezovici. Tam se že začenja območje našega čebelarskega društva, na katerem skušamo po naših najboljših močeh ohraniti krajevo in slovensko čebelarsko tradicijo.

Predsednik ČD Dolomiti – Janko Prebil

*Čebelarji ČD Dolomiti z gospodom Dremljem pri ogledu plemenilne postaje.
Foto: Tine Dobnikar*

CENE MEDU NA LJUBLJANSKI TRŽNICI

Cene medu na tržnici v Ljubljani so bile novembra: hojev med 1300 SIT, smrekov med 1200 SIT, gozdni med 1000 SIT, cvetlični med 1000 SIT, kostanjev med 1100 SIT, lipov med 1050 SIT, med v satju 1600 SIT. Pri čebelarjih na domu so cene medu od 900 SIT do 1200 SIT, odvisno od vrste medu.

STANE PLUT – Komisija za ekonomiko čebelarjenja

POMEN REGIONALNEGA PAVEZOVANJA ČEBELARJEV PRED VSTOPOM SLOVENIJE V EVROPSKO UNIJO

August Gril

Brez dvoma ima združevanje v slovenskem čebelarstvu zgodovinski pomen. V Sloveniji so društva, ki se lahko pohvalijo že s stoletno tradicijo, prav tako pa tudi naša Čebelarstva zveza praznuje zavidanja vredne obletnice. Organiziranje od lokalne do državne ravni je po navadi potekalo v čebelarskih družinah, društvih, občinskih čebelarskih zvezah in Čebelarski zvezi Slovenije. Vse boljša organiziranost naših čebelarjev, še zlasti v zadnjem času, pa je takšna tudi zaradi objektivnih okoliščin, ki vedno znova postavljajo nove zahteve po združevanju. Nekatere temeljne zadeve, ki čebelarje silijo v združevanje, so na primer: moderno kmetijstvo, uporaba kemičnih sredstev v intenzivni pridelavi, trženje medu, novi čebelarski pridelki, ki jih išče trg, pa tudi vedno težavnejše možnosti prodaje čebeljih pridelkov, nelojalna konkurenca po kakovosti slabših medov iz vzhodnih držav, ekologija, predvsem pa boleznin in škodljivci, ki vse pogostejše povzročajo škodo v čebelarstvu. In ne nazadnje tudi nenehna želja po izobraževanju.

V dosedANJI organiziranosti pa je vse pogostejše čutiti neko vrzel, zato bi bilo treba med čebelarskim društvom in Čebelarsko zvezo oblikovati še neko vmesno povezavo. To vrzel bomo gotovo lahko za polnili s tako imenovanim regijskim povezovanjem čebelarjev. Že obstoječe regijske povezave čebelarjev dokazujejo, kolikšen je pomen tega vmesnega člana povezovanja, saj v regijah nastajajo specifični problemi, ki jih nimajo in ne čutijo povsod po Sloveniji. Tam nastajajo tako imenovani regionalni interesi, tako na področju gospodarstva kot tudi v geografskem, ekološkem in klimatskem smislu. In še bi lahko naštevali. Regijsko povezovanje čebelarjev zagotavlja na določenem geografskem območju »MOČNEJŠO«¹ združbo čebelarjev, v okviru katere lahko ti uveljavljajo svoje specifične interese, kot so na primer izraba pasišč, organizirano izobraževanje,

možnosti vzreje tako v okviru plemenitnih postaj kot vzrejališč za matice, organizirano trženje s čebeljimi pridelki, ustanavljanje polnilnic za medove, uveljavljanje geografskega izvora kakovostnih slovenskih medov, zatiranje čebeljih boleznin in škodljivcev, izdelava pašnih katastron itd.

Regionalno povezovanje čebelarjev bo postalo zelo pomembno tisti hip, ko bo Slovenija postala članica Evropske unije. Čebelarstvo je namreč v okviru Unije pomembna kmetijska dejavnost, podpirajo pa ga z različnimi projekti, ki so regionalno naravnani. Za takšne projekte bo mogoče v prihodnje pridobivati sredstva iz skladov po okviru kmetijske politike Evropske unije, če bomo zanje zagotovili tudi sredstva občin in Ministrstva za kmetijstvo RS.

Ker je slovensko čebelarstvo pred veliko nalogo, namreč zgraditi in dokončati Čebelarski center v Lukovici, predvidevamo, da bo treba temu vrhunskega objektu slovenskega čebelarstva dodati še mrežo čebelarskih domov po vsej Sloveniji, pri tem pa bi lahko ključno vlogo odigrale prav regije.

Prav tako bo lažje organizirati in dobro izpeljati svetovni kongres Apimondia 2003, če bomo čebelarji že v predkongresnem času organizirali močne regionalne organizacije. Zato moramo regijske zveze organizirati tudi tam, kjer jih še nimamo.

Skratka, regionalno povezovanje je možno povsod tam, kjer so čebelarji s svojim znanjem, voljo in stanovsko pripadnostjo sposobni organizirati tak projekt. In slovenski čebelarji smo sposobni organizirati močne regijske organizacije, le spoznati moramo, kako zelo jih potrebujemo. Kajti naše izkušnje potrjujejo uspehi, ki jih lahko pokažemo čebelarjem z vsega sveta, in ni naključje, da čebelarji iz drugih držav, ki že obiskujejo različne čebelarske organizacije in posamezne čebelarje v Sloveniji, ugotavljajo, da se lahko o regijskem povezovanju učijo od nas, saj pri njih ne poznajo take oblike organiziranosti.

Vabilo na Ambrožev ples – Spoštovane čebelarke, čebelarji in drugi!

V imenu Slovenskega akademškega čebelarskega društva vas vljudno **vabim na Ambrožev ples, ki bo v soboto, 8. decembra 2001 ob 19. uri v graščini v Polhovem Gradcu**. Cena za ples z večerjo in peštrim kulturno zabavnim programom je 7.000 SIT na osebo. Znesek vplačate ob prijavi. Ves morebitni presežek sredstev bomo namenili graditvi Čebelarskega centra na Brdu pri Lukovici.

Če bo interesentov dovolj, bomo za udeležence organizirali avtobusni prevoz v Polhov Gradec. Prijavite se lahko pri **gospe Poloni na Čebelarski zvezi Slovenije (tel. 01 421 79 40)**, pri njej pa boste dobili tudi vse dodatne informacije.

Pridite, ne bo vam žal.

dr. JANEZ POKLUKAR, predsednik SAČD

SEZNAM TRGOVIN, V KATERIH SO ČEBELARJI – IMETNIKI ČLANSKE IZKAZNICE – DECEMBRA UPRAVIČENI DO POSEBNIH POPUSTOV PRI NAKUPIH

Ker se je Čebelarstva zveza Slovenije odpovedala dohodku od oglasov, ki jih objavljamo v reviji Slovenski čebelar, v korist čebelarjev članov, lahko vsi člani društev, ki prejema revijo Slovenski čebelar, pri nakupih s posebno člansko izkaznico v čebelarskih in drugih trgovinah uveljavljajo do 10-odstotne popuste.

Vse čebelarje in predvsem vodstva društev prosimo, da s to ugodnostjo, ki jo ČZS ponuja svojim članom, seznanijo vse nečlane in »družinske člane«.

TRGOVINE S POPUSTI V MESECU DECEMBRU:

1. APIS M & D, d.o.o., Čuža 7, VRHNIKA, daje imetnikom veljavne članske izkaznice 4-odstotni popust pri nakupu in gotovinskem plačilu čebelarske opreme v vrednosti več kot 5.000 SIT le na sedežu podjetja.
2. ČEBELARSKA ZVEZA MARIBOR, Tyrševa ul. 26, MARIBOR, daje imetnikom veljavne članske izkaznice 5-odstotni popust pri nakupu čebelarske opreme in drobnega pribora v vrednosti od 5.000 do 10.000 SIT in 10-odstotni popust pri nakupih v vrednosti več kot 10.001 SIT.
3. LOGAR TRADE, čebelarstvo, proizvodnja in trgovina, d.o.o., Zupanova 1, ŠENČUR, daje imetnikom veljavne članske izkaznice 4-odstotni popust pri gotovinskem plačilu čebelarske opreme v vrednosti več kot 5.001 SIT le na sedežu podjetja.
4. MEDEX INTERNATIONAL, d.d., Linhartova 49a, LJUBLJANA, daje imetnikom veljavne članske izkaznice 5-odstotni popust pri nakupu čebelarske opreme v vrednosti do 9.999 SIT in 10-odstotni popust pri nakupih v vrednosti več kot 10.000 SIT.
5. JOŽE RIHAR, s. p., čebelarstvo in izdelava čebelarske opreme, Gabrje 42, DOBROVA, daje imetnikom veljavne članske izkaznice 4-odstotni popust pri nakupu v vrednosti več kot 5.000 SIT.
6. VELETRGOVINA VEMA eksport – import, d.d., Tržaška cesta 65, MARIBOR, daje imetnikom veljavne članske izkaznice 5-odstotni popust za nakup v vrednosti od 5.000 do 10.000 SIT in 10-odstotni popust za nakupe v vrednosti več kot 10.001 SIT v prodajnih enotah Cash & Carry v trgovskem centru BDC, Tržaška 65, Maribor, na oddelkih čebelarske embalaže, gostinske in trgovske opreme, trgovine s tekstilom in galanterijo ter na oddelku Deteljica – darilni bazar.
7. ŠTAJERSKA ČEBELARSKA ZADRUGA CELJE – Prodajalna Čebelarna, Gosposka 3, CELJE, daje imetnikom veljavne članske izkaznice 3-odstotni popust pri nakupu repromateriala v vrednosti več kot 5.001 SIT in 5-odstotni popust pri nakupu v vrednosti več kot 20.000 SIT.
8. CERES d.o.o. – Trgovina Martjanci, Mirna 14, MURSKA SOBOTA, daje imetnikom veljavne članske izkaznice 5-odstotni popust pri gotovinskem plačilu v vrednosti več kot 5.000 SIT in 10-odstotni popust pri nakupu v vrednosti več kot 15.000 SIT.
9. KGR Rakovec, s.p., Gunceljska c. 28/a, LJUBLJANA-ŠENTVID, daje imetnikom veljavne članske izkaznice 5-odstotni popust pri gotovinskem plačilu v vrednosti več kot 4.000 SIT in 8-odstotni popust pri nakupu v vrednosti več kot 20.000 SIT.

Čebelarstva zveza Slovenije

V NEKAJ MINUTAH lahko spremenite AŽ čebelarjenje v SODOBNO NAKLADNO ČEBELARJENJE!

Ponujam vam nakladne panje AŽ mere, združljive z LR panjskim sistemom, večnamensko podnico – tudi za pripravo rojev (ometencev) in predelavo kristalizirane – melicitozne mane (podnica je združljiva z LR nakladami) po načrtih univ. dipl. inž. Ivana Jurkoviča. Izdelujem tudi vse vrste satnikov.

PETER ZAKRAJŠEK, s.p.,

Pretnarjeva 6, 1210 Ljubljana – Vižmarje,
tel.: (01) 512 62 51.

ČEBELARSKA RADIJSKA PREDAVANJA V DECEMBRU 2001

DECEMBRA boste v oddaji KMETIJSKI NASVETI na prvem programu Radia Slovenija lahko poslušali:

- **v torek, 11. decembra**, bo ob 12.30 govoril Anton Koželj o čebelarjenju pod kolektivno zaščiteno blagovno znamko slovenskega medu;
- **v torek, 24. decembra**, ob 12.30, bo govorila ga. Vida Koželj iz Šmarja Sap o medu v predpraznični peki.

Urednica Ivanka Polanec

Ugodno – kozarci za med

Firma

STENKO d.o.o.

Špruha 3 – TRZIN – ☎ 01 562 17 22

Čebelarjem ponujamo steklene kozarce po ugodnih cenah: 720 ml (grlo Ø 82 mm) po **31,70 SIT/kos**, pakirani po **35,20 SIT/kos**, 370 ml (grlo Ø 66 mm) po **26,18 SIT/kos**, pokrove, zlato lakirane, 0,82 mm po **13,10 SIT/kos** in 0,66 mm po **10,70 SIT/kos**.

Po dogovoru naročeno blago tudi dostavimo.

V

spomin

ROŽIČ ŠTEFAN

Februarski dnevi so bili spokojni, narava je še počivala, čebele v panjih pa so se že pripravljale na pomlad. V tej tišini pa je nepričakovano veliko prežgodaž ugasnilo življenje vzornega čebelarja z najdaljšim stažem v naši čebelarski družini. Rodil se je leta 1934 pri Grobljarju na Višelnici. Čebelarstvo pri Grobljarjevih je že starodavna tradicija, lahko bi rekli, da je že v krvi, saj je bil Stefan že peti rod čebelarjev. Kako zavzeto so pri hiši gojili čebelarstvo, lahko pove že slika prevažanja čebel na pašo iz leta 1929, ki krasi čebelarski muzej v Radovljici, pa tudi knjige spomeniške in zgodovinske vrednosti. Maketo tega voza in voľa lahko najdete v knjigi Mladi čebelar. Na sliki sta upodobljena Grobljarjev oče – Vinko Rožič in Postojnarjev oče Jakob Poldaj, ki sta čebele prevajala na pašo še z volovsko vprego – voz z legnarji. Že Stefanov oče je bil dober čebelar. Imel je svojo plemenilno postajo in je matice vzrejal za prodajo. 30 let je bil predsednik in 10 let tajnik čebelarske družine.

Sprva je Stefan hodil z očetom in mu pomagal. Čebele sta prevajala v Radovno, kjer je imel oče tudi čebelnjak. Večkrat sta jih vozila v Vodice na stalno ajdovo pasišče. Ko je bil star osem let, je Stefan že imel svoj prvi panj, kmalu pa je postal najmlajši član čebelarske družine. Po očetovi smrti leta 1963 je nasledil majhno kmeti-

jo. Na njej je z veseljem kmetoval in seveda čebelaril. Že čez dve leti je postavil nov čebelnjak in ga na novo opremil, vendar Žnidaršičev ni zamenjal. Omislil si je podobne ter jim po svoji zamisli dodal še dodatno medišče. Vsako leto jih je vozil na pašo v Radovno. V svojem življenju je veliko časa namenil svojim ljubljankam, saj je bil podobno marljiv kot njegove čebele. Pomenile so mu veliko ljubezen in sprostitev po napornem delu. Vedno je želel imeti več časa za čebele, da bi jim lahko namenjal še več svoje pozornosti. Poznali smo ga kot plemenitega moža, ki je bil vedno pripravljen pomagati in svetovati mlajšim čebelarjem. Veliko svojega časa je namenil tudi delu v čebelarski organizaciji, zanj pa je prejel odličji Antona Janše III. in II. stopnje. Več let je bil blagajnik, zadnjih 8 let pa tudi podpredsednik družine. Opravi je tečaj za čebelarskega preglednika in bil odgovoren za zdravstveno varstvo čebel. Pred petimi leti si je zelo prizadeval pri organizaciji slovesnosti ob 90-letnici Čebelarske družine Gorje in ob tej priložnosti navezal tesnejše stike s predstavniki Čebelarske zveze Slovenije.

K večnemu počitku smo ga pospremili sredi februarja 2001. Izgubili smo zvestega člana, njegova družina pa marljivega in dobrega gospodarja. V upanju, da čebele ne bodo ostale same, bo družinsko delo nadaljeval njegov zet Marjan. Prijatelja številnih ljudi, ljubitelja narave, predvsem pa čebelarja, se bomo še dolgo s spoštovanjem spominjali.

Čebelarska družina Gorje – predsednik: Kosmač Jože

LEOPOLD ŠKAFAR

Lepega oktobrskega dne smo se čebelarji ČD Gotovlje in sokrajani na domačem pokopališču poslovili od našega člana, dipl. inž. Leopolda Škafarja. Rodil se je leta 1933 v Gotovljah. Osnovno šolo je obiskoval v domačem kraju, gimnazijo v Celju, v Ljubljani pa je diplomiral na Agronomski fakulteti. Služboval je v Hmezažu v Žalcu, dve leti in pol pa je bil tudi kmetijski svetovalec v Libiji. Ob delu je končal študij specialnih ekonomskih ved na Univerzi v Mariboru. Že kot mladenič je začel čebelariti pri svoji teti, pozneje pa se je čebelarstva lotil sam in se leta 1956 včlanil tudi v čebelarsko družino. Ob ustanovitvi koordinacijskega odbora za ustanovitev Občinske čebelarske zveze Žalec leta 1968 je prevzel položaj predsednika odbora in pozneje uresničil ustanovitev zveze. Občinsko zvezo je vodil do pomladi leta 1971. Leta 1970 je organizacijsko vodil izvedbo prvega čebelarskega tekmovanja mladih čebelarjev Slovenije, ki je bilo na Rinki in ga je posnela tudi tedanja RTV Ljubljana ter ga predvajala na svojem programu. Kljub veliki zaposlenosti je vedno našel čas za oskrbo svojih čebel. Več let je kot v. d. direktorja vodil tudi Čebelarsko zadrugo Mirošan. Svoje čebelarske izkušnje je nesebično prenašal na člane društva in odbora Zveze čebelarskih društev Sp. Savinjske doline. Dejavno je sodeloval pri pripravi proslave v počastitev 90. obletnice ustanovitve Čebelarske podružnice Spodnje Savinjske doline in pri izdaji almanaha, posvečenega temu dogodku. Za svoje vzorno delovanje v organih čebelarske organizacije je prejel tudi odličji Antona Janše III. in II. stopnje ter več pisnih priznanj (ob 90. obletnici tudi občinsko priznanje).

V času, ko se čebele pripravljajo k zimskemu počitku, je za vedno legel k počitku tudi čebelar Polde. Člani ČD Gotovlje ga bomo ohranili v lepem spominu, saj smo mu hvaležni za vse, kar je storil na področju čebelarstva.

Čebelarsko društvo Gotovlje in Zveza Čebelarskih društev Sp. Savinjske doline Žalec

IVAN AŠ

Ko se je poslovila zadnja čebelica iz njegovega čebelnjaka, se je od življenja poslovil tudi njihov ljubitelj in gospodar Ivan Aš – 10. novembra je legel k večnemu počitku.

Ivan se je rodil leta 1920 v Straži. Po končani osnovni šoli je nadaljeval svoje šolanje najprej na meščanski šoli, potem pa se je izobraževal še na knjigovodskih tečajih. Najprej se je zaposlil na gozdni upravi v Straži. Vojna leta je preživel v italijanskih zaporih in pozneje kot terenec delal za OF. Po vojni se je zaposlil v lesno-industrijskem podjetju LIP Straža. Skupaj z drugimi si je prizadeval, da je iz tega majhnega obrata nastala večja lesna industrija, kombinat Novoles. Upokojil se je leta 1979.

Že v otroških letih se je rad mudil v očetovem če-

belnjaku in pri njem dobil prvo vedenje o čebelah. Samostojno je začel čebelariti leta 1951. Bil je uspešen čebelar. Poučeval je čebelarje začetnike in bil tudi predsednik ČD Straža. Za svojo prizadevnost je prejel odličji Antona Janše II. in III. stopnje.

Čeprav je bil hudo bolan, ni pozabil svojih ljubljensk. Po svojih šibkih močeh je skrbel zanje do svojega poslednjega diha. Ivan, ostal nam boš v lepem spominu.

Čebelarsko društvo Straža – Dolenjske Toplice

JOŽE DOLINŠEK

*Tvoj sameva čebelnjak,
obstal za vedno je korak,
kje tvoje skrbne so roke,
pogrešajo jih čebelice,
saj rekel si jim ljubice.*

Podobna ljubezen do čebel, kot jo izražajo ti verzi, je vladala tudi v srcu dolgoletnega člana Čebelarskega društva Mengeš Jožeta Dolinška. Sredi poletja, ko so čebele nanosile polne panje medu, pa se je za vedno ustavilo njegovo srce.

Čebelar Jože Dolinšek se je rodil leta 1920 leta v Rebru pri Škofljici. Že kot deček je sanjal o čebelah, vendar ni imel priložnosti, da bi uresničil svojo željo. Zgodilo se je, ko se je zaposlil pri železnici. Prve čebele mu je podaril sodelavec, domov pa jih je prinesel kar v vreči. Od tega je zdaj več kot 50 let in od tedaj je čebelaril tako rekoč do zadnjega dne. Svoje čebelarstvo je vedno bolj izpopolnjeval in razširjal. Čebele je prevažal tako po Sloveniji kot tudi po drugih krajih.

Jože Dolinšek je bil dejaven tudi v Čebelarskem društvu Mengeš. Za svoja prizadevanja pri razvoju čebelarstva je prejel odličji Antona Janše III. in II. stopnje.

V spominu ga bomo ohranili kot dobrega in vestnega čebelarja.

ČD Mengeš

FRANC ČEPIN

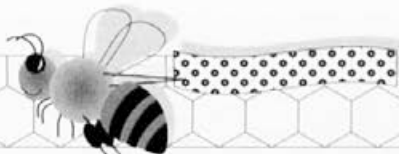
Vsak človek si v življenju najde nekaj, kar mu daje poseben smisel in veselje. Za pokojnega Franca je bilo to čebelarstvo, s katerim se je začel ukvarjati leta 1971, že leto pozneje pa je postal tudi zvesti član našega društva. Po naravi je bil zgovoren in veder človek, zato je bil med člani še posebej priljubljen, zaradi svoje delavnosti pa tudi spoštovan čebelar.

Veliko svojega dela je vložil v graditev družinskega doma, od leta 1980 naprej pa je bil večkrat član upravnega odbora društva. Za prizadevno delo na področju čebelarstva je leta 1989 prejel odličji Antona Janše III. stopnje.

Še veliko lepih trenutkov bi pokojni Franc lahko preživel v družbi s svojimi čebelami, če mu tega ne bi preprečila zahrbtna bolezen, ki je bila močnejša od njegove volje po življenju. Se od njega poslovili na pokopališču na Senovem. Ohranili ga bomo v lepem spominu.

Člani čebelarskega društva Senovo – Brestanica

Mali oglasi

PRODAM hojev med (iz Jurjeve doline), akacijev in gozdni (Štampetov most). Informacije po ☎ 04 232 80 22.

PRODAM UGODNO lipov in kostanjev med, suh propolis in satje za kuho, ☎ 01 897 1118.

ODKUPUJEM čisti suhi **propolis**! Cena je ugodna, prevzem osebno ali po dogovoru. Ponudbe sprejemam po ☎ 03 5824 340 zvečer ali GSM 031 419 111.

PRODAM prevozni čebelnjak tovarni spec. TAM 5000 s panji in tehcnico, izdelava je kontejnerska na štirih dvigalkah. Primeren je za neravne terene. Informacije po ☎ 041 654 144.

PRODAM deset rabljenih panjev in točilo na 4S, ☎ 01 366 70 69, GSM 041 485 985.

PRODAM cvetni prah in gozdni med, ☎ 01 723 12 99.

PRODAM med različnih sort, ☎ 02 792 331 ali 02 792 37 61.

PRODAM stroj za odpiranje satja, ☎ 03 541 50 25.

Predlogi za odličja Antona Janše, Petra Pavla Glavarja in Antona Žnideršiča

Vodstva društev prosimo, naj do **15. februarja 2002** na Čebelarstvo zvezo Slovenije pošljejo predloge za podelitev odličja Antona Janše I. stopnje ter predloge za podelitev nagrad Petra Pavla Glavarja in Antona Žnideršiča. Predloge morajo pred občnim zborom ČZS obravnavati pristojne komisije in upravni odbor ČZS.

Pravilnik o odlikovanjih, priznanjih in nagradah je bil objavljen v Slovenskem čebelarju, št. 11/98, str. 311–313, povsem nove obrazce za prijavo kandidatov pa vam na vašo željo pošljemo brezplačno.

Tajništvo ČZS

APIS M & D d.o.o.
MARKO DEBEVEC

ČUŽA 7 – 1360 VRHNIKA
tel., faks: (01) 755 12 82

Odprto: ob delavnikih od 9.–12. in od 16.–18. ure, ob sobotah od 9.–12. ure
PREDELAVA VOSKA V SATNICE PO UGODNIH CENAH

NOVO!

AŽ panji 10-, 7- in 5-satni. Kakovostna izdelava po ugodni ceni.

- IZDELUJEMO POLNOVREDNE BELJAKOVINSKE POGAČE ZA KRMLJENJE ČEBEL, PO ŽELJI Z DODATKOM TERAPEVTSKIH SREDSTEV
- APNENOGEL • NOSEMAGEL • STIMULANS • VAROGEL
- NA DEBELO IN DROBNO PRODAJAMO VSO ČEBELARSKO OPREMO

NAROČENO BLAGO POŠLJEMO TUDI PO HITRI PAKETNI POŠTI

- Vse čebelarje in čebelarska društva obveščamo, da izdelujemo hladno valjane, nelomljive satnice vseh velikosti. Vosek steriliziramo v oljnih sterilizatorjih pri 125 °C.
- Vosek odkupujemo po 600 do 700 SIT za kilogram.

JOŽE RIHAR s.p.

Čebelarstvo in izdelava čebelarske opreme

- Izdelujemo žične matične rešetke za vse vrste panjev, čebelarske lopatke, plastične odtočne pipe, lovilce rojev (lesice).
- Meljemo sladkor in izdelujemo sladkorne pogače po konkurenčnih cenah – prepričajte se!
- Pri nas dobite žico za žičenje, satnike (rogljičene), testne mreže za lovljenje varoj, plastične razmike ...
- Izdelujemo satnice in od 1. oktobra do 30. aprila kuhamo voščine.
- **Izdelujemo plastična razstojšča za AŽ panje.**

Prepričajte se o kakovosti in ugodnih cenah naših izdelkov.
Čebelarska društva obveščamo, da po dogovoru lahko pridemo tudi k njim
in jim ponudimo naše izdelke in storitve.

JOŽE RIHAR, Gabrje 42 – 1356 Dobrova – tel./faks: 01/364 11 06, GSM 031 351 964

ŠTAJERSKA ČEBELARSKA ZADRUGA CELJE, z.o.o.

Prodajalna "ČEBELARNA"
3000 CELJE, Gosposka 3
Tel: (03) 544 17 23
apis_styria@hotmail.com

V trgovini lahko dobite ves čebelarski repromaterial:
- panje, opremo, zaščitno opremo, hrano za čebele.

Odkupujemo vse čebelje pridelke po ugodnih cenah.
Trgovina je odprta
ob ponedeljkih, torkih, četrtek in petkih
od 8. - 15. ure, ob sredah pa od 9. - 12. in od 15. - 18. ure.
Odprta je tudi vsako prvo soboto v mesecu od 8. - 12. ure.

Se priporočamo !

Odkupujemo tudi
ČEBELJE DRUŽINE
za izvoz v EU !

Prve čebelje družine
kranjske sivke,
prodane po 70. letih v Francijo !
s sodelovanjem Lojze in Remy Ivanec
SC LA CARNIOLE
www.apiphyt.com/carnica

IZDELOVANJE ČEBELJIH PANJEV

IDRIJSKA 10, 1360 VRHNIKA, TEL.: 01/755 13 17

GSM: 041 420 200

V ZALOGI:

- panji AŽ (9s, 10s, 12s)
- prašilčki (5s, 7s)
- lipovi satniki
- zaklade Debelak (9s, 10s)
- pitalniki Francič
- distančni vložki
- vehe za povezavo AŽ panjev
- trietažni AŽ (10 s)
- AŽ Kozinc 11 + 3

Po želji izdelamo tudi druge vrste panjev.
Panji so iz masivnega smrekovega lesa, rogljičeni (cinkani).
Blago vam lahko pošljemo s hitro pošto.

NOVO: Pri nakupu desetih panjev vam podarimo prašilček.

**PISARNA NA ČZS JE MED VPISI ČLANSTVA ZA STRANKE
(od novembra do konca aprila) odprta med 9. in 12. uro).**

(za oddajo seznamov in članarin, nakup nalepk, literature ipd.).
Vijudno prosimo, da upoštevate navedene ure.

KGR Rakovec s.p.

Gunceljaska c. 28/a, 1210 Ljubljana-Šentvid

tel./faks: (01) 512 46 77 – GSM 041 639 658 – www.kgr-sp.si, e-pošta: kgr@kgr-sp.si

ČEBELARSKA OPREMA IN DROBNI PRIBOR

- LOVILEC ROJEV AŽ, LR, ŽICA ZA ŽIČENJE • SMUKALEC CVETNEGA PRAHU 280, 330 mm
- VILICE, KLEŠČE ZA SATNIKE, MATIČNE KLEŠČE • MATIČNE REŠETKE HANEMAN, ŽIČNE AŽ, LR
- AVSTRALSKE SPONKE, ZAPAHI 2/2 MALI, VELIKI, ZAPAHI L-D • RAZSTOJIŠČA AŽ 5-15

GOTOVINSKI NAKUP: 5-odstotni popust pri nakupu v vrednosti več kot 4.000 SIT, 8-odstotni popust pri nakupu v vrednosti več kot 20.000 SIT **Z VELJAVNO ČLANSKO IZKAZNICO.**

ODPRTO OD 8. DO 14. URE (ponedeljek – sobota) oziroma po dogovoru po telefonu 041 639 658.

Naročeno blago vam lahko pošljemo z Door to Door.

ČEBELARSKA ZVEZA DRUŠTEV
MARIBOR
Streliška 150
2000 Maribor

Odprli smo Čebelarski center Maribor,
na Streliški c. 150 (ob betnavskem gradu)

PONUJAMO VAM:

Čebelarsko opremo - Drobni čebelarski pribor -
Embalaža - Kozarci vseh vrst, pokrovčki, stekleničke
za propolis vseh vrst - Satnice za AŽ, za nakladni LR,
za mali in veliki KIRAR - Prodaja medu vrhunske
kakovosti in drugih zakladov iz čebeljega panja -
Točimo sladkorno raztopino FRUTASUN Q 85

Prodajno razstavni prostor je odprt:

Pon. - Pet.: od 10⁰⁰ do 17⁰⁰

V torek zaprto; Sob. od 10⁰⁰ do 13⁰⁰

Lokacija novega centra

ŠE VEDNO PA PRODAJAMO MED NA STARI LOKACIJI
ČEBELARSKE ZVEZE DRUŠTEV MARIBOR:

Tyrševa ul. 26 - 2000 Maribor

Tel: 041/268-954

ODPRTO:

Pon.- Pet: od 10⁰⁰ do 16⁰⁰

Sobota: od 9⁰⁰ do 12⁰⁰

Časopis Slovenski čebelar je ustanovilo »Slovensko čebelarsko društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko« leta 1898. Izdaja ga Čebelarska zveza Slovenije, Cankarjeva 3, 1000 Ljubljana.

Tel.: tajništvo (01) 421 79 40, uredništvo: (01) 421 79 45 (Janez Mihelič, GSM: 040/209 004), faks: (01) 426 13 35, e-pošta: cebelarska.zveza.slo@siol.net.

Izdajateljski svet: Lojze Peterle, Marjan Debelak, dipl. inž. arh., Janez Mihelič, univ. dipl. biol., dr. Jože Šnajder, dr. Janez Poklukar in dr. Aleš Gregorc.

Uredniški odbor: Janez Mihelič, univ. dipl. biol., Jože Babnik, inž. agr., dr. Jurij Senegačnik, doc. dr. Janez Poklukar, mag. Mira Jenko - Rogelj, Marjan Debelak, univ. dipl. inž. arh., čebelarski mojster Franci Marolt in dr. Aleš Gregorc.

Glavni in odgovorni urednik: Janez Mihelič, univ. dipl. biol., lektorica: Nuša Radinja, prof.

Letna naročnina za leto 2001 za nečlane je 7.200,00 SIT. Posamezna številka stane 600 SIT za člane oz. 650 SIT za nečlane skupaj z 8 % DDV. Članarina, skupaj z naročnino za Slovenski čebelar, je 6.000 SIT. Člani lahko objavijo en brezplačen oglas (20 besed) na leto, nadaljnja beseda je 50 SIT.

Reklamni oglasi: Cela barvna stran na ovitku 100.000 SIT, v sredini 60.000 SIT, pol strani 30.000 SIT, četrt strani 14.000 SIT. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo je 10%, za 6- do 10-kratno objavo 20%, za celoletno objavo 30%.

Splošni oglasi po 50 SIT za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 40 besed.

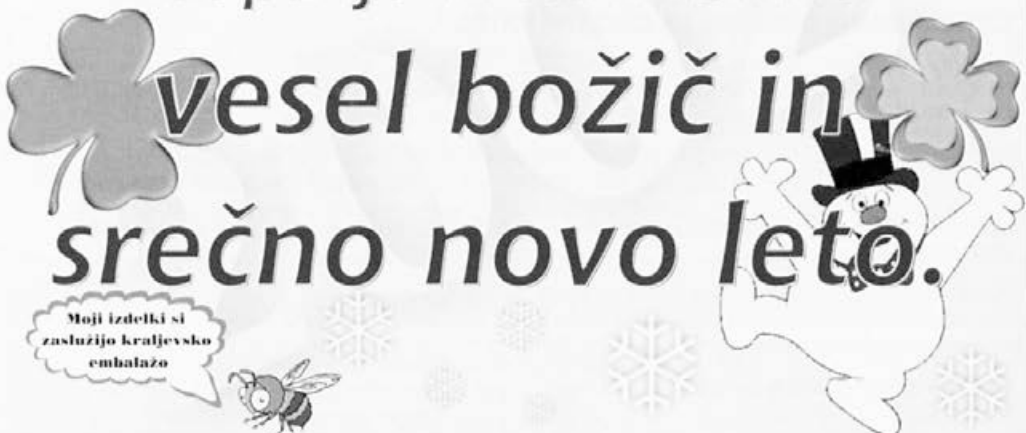
Številka žirorazčuna pri APP v Ljubljani je: 50100-678-48636, davčna številka: 81079435.

Za nakazila iz tujine – devizni račun: LJ BA SI 2X-900-27260-6274/0 – je letna naročnina 36 US \$.

Priloga za tisk: Prepress d.o.o., Ljubljana, tisk: Tiskarna Ljubljana d.d., Ljubljana.

Oblikovanje naslovnice: Boštjan Debelak, dipl. inž. arh.

Zahvaljujemo se vam za vaše
zaupanje in vam želimo

 **vesel božič in
srečno novo leto.**

Moji izdelki si
zaslužijo kraljevsko
embalažo

Tržaška 65, 2000 Maribor

Telefon: 02/320-64-26; veleprodaja: 320-64-52

Faks: 02/332-62-71

e-mail: vema@siol.net

Delovni čas:

pon. - pet.: 8^h - 19^h

sobota: 9^h - 13^h

SPOŠTOVANI ČEBELARJI

Za splošen napredek čebelarstva, posodabljanje čebelarске opreme in izboljševanje ponudbe, za boljše trženje in informiranje čebelarjev – članov ČZS Vam Medex daje možnost nakupa čebelarске opreme.

S POPUSTOM od 5 do 10 %

5% popust velja pri nakupu čebelarске opreme v vrednosti do 9.999 SIT,

10% popust pa velja pri nakupu v vrednosti več kot 10.000 SIT.

Uveljavljanje popusta bo možno le ob predložitvi veljavne članske kartice.

Pričakujemo Vas v Medexovi prodajalni na Linhartovi 49/a

od ponedeljka do petka, od 7.30 do 14.30 ure.

Hkrati Vas obveščamo, da imate kot člani ČZS možnost naročanja čebelarске opreme **po povzetju.**

Naročeno blago Vam bomo dostavili **s paketno pošto.**

Stroške poštnine poravnava naročnik ob prevzemu.

medex

international, d.d.
linhartova 49/a
ljubljana, slovenija

živeti x naravo